

Darbîmetis

..... Numeris devintas .....

Rûta • Tilzê • 1925

Darbîmetis

Laikraštis tautos dvâsiai tvirtinti.

Nrs. 9.

1925. mt.

TURINIS

Viltungumas.

Likimo Slėpinis.

Žmogus ir Aplinkuma.

Kultūros Eiga.

Pasaulis: Naujasis Europos susitvarkymas. — Mūsų laikų žmogaus atrodymo ideālas. — Mūsų laikų asmens kultūra. — Vokietiu galia. — Thakuras ir Gandhi.

Mūsuose: Septineri metai Lietuviu tautos saviškumo. — Lietuviu santikiavimas. — Mestinas iprotis. — Lietuviu tautai zalingi dalikai. — Mirties bausmė. — Didiai reikšmingi apsirikimai. — Tamsus seselis. — Kuomet tauta nepriklausoma. — Žmogus ir jo zodis. — Kaip mūsų tautai pra-

lobus. — Kaip tautos dalis kitu valdiavu ribose gaivinus. — Mūsu tauta. — 30 metu sukaktuvės. — Tautos žmogus.

Pasikalbėjimai: Kaip atskirti laisvuno dikibės? — Ar ira kelios meilės rūšis? — Ar gali meilė liauties? — Ar daug reiskia gimtis žmogaus gyvenime? — Kaip apsisaugot nuo isigeidimo? — Ar nėra žmogui geriau be gundimu ir viliojimu? — Ar abiejū litiu santikiavimas kūno srityje naudingas ar zalingas? — Žmoniū nusizudimas. — Tūliems pastabos.

Mūsų raštija. — Rinkinis ir vertiniai. Pastebėjimai.

Vidū no atvaizdas.

□□□□□□□□ Viltungumas. □□□□□□□□

Amžinai supiasi žmonės tarp vilties ir apsvilimo, tarp viltungumo ir nusiminimo. Tai žiūri į būsimąjį laiką, iš jo laukdami augstiausios laimės, tai vėl jo bijo kaip visų skaudių patirimų skleidėjo.

Kalbama ir apie optimismą bei pessimismą. Atsistoja žmonės ir peikia optimismą. Sako optimistai greit apsvilią. Ir tada nieko nebegali veikti. Todėl jų nusistatymas esąs kenks-

---

mingas ne vien jiems patiems, bet ir kitiems. Daug geriau esã pessimistu bûti ir tokiu pasitikti naujus laikus.

Bet patîrimas parodo visai kita-kã. Viltin-gasis žmogus, optimistas, visumet pasilieka to-kiu, nors ir neiviktû tatau, ko laukia. Vis iš-naujo jis iškelia augštai savo vilti. Ir taip jis žengia tolin gyvenimo taku kaip koks laimëtojas.

Visiškai kitaip gyvena pessimistas. Suniures jis žiûri î âteiti. Ir nuolatai rãgina apsisaugoti. O klaustas, kodël jau reikia taip labai saugoties, atsãko, kad neapsiviltûme! Didis jau ir dalikas, kad žmogus kartã apsilvia! Nors pessimistas paroditû, kaip geriau sutvarkius gyvenimã! Tada jau iš anksto bûtû gãlima dziaugtiesi tuo, kas bus. Bet pessimistas to nenori. Jis nuolatai ieško to, kas bûtû skaudu patirti. Ir nuolatai stengiasi paroditi tai, ko reikia bijoti. Nuolatai kau-pia aplink save tamsumã ir negalë. Todël jãm ir nãra apsilvimû. Jis îra nuolatai apsilvies.

Teisibë berods îra, kad tûli žmonës gyvena, nieku nesirûpindami. Vos dienos bẽgî jû žvilgis numãto. Todël ir taip dažnai îklimpsta î visokius vargus. Ir pessimistãms labai smagu pasakiti: „Stai, ar nesakiau! Optimismas îra žalingas!“

Bet jug tai visai nebuvo optimismas. Ir ne-gãli bût vadinami minimi žmonës viltin-gais. Jie

---

îra nerûpestingi, gãl ir tuštgalviai arba vëjo le-ketai. Jiems nepareina î gãlvã, kaip giventi reikëtû, kas galëtû ivikti. Jie nepasistengia tvarkiti savo gyvenimã.

Viltingi žmonës, optimistai, îra visai kitokie. Jie îra galingi visokiems ivikiãms pakesti. Juose îra givas tarsi koks jẽgû šaltinis, kurs uzkastas dãr kuo-galingiau prasimuša. Todël tikriejie op-timistai ir niekumet nesukiužta, nors gyvenimo sunkenibës ant jû uzgriûtû.

Viltinumas îra žmogaus gyvenimui reikalin-giausia bûsena. Ji sukelia visas žmogaus jẽgas. Kur vilties îra, tše tuoju matiti ir givumas, to-liau ir veiklumas. Istikrûjû ir nãra žmoniû be vilties. Tik viltis juose neligi. Kurie be vilties žudosi, gyvena ta viltimi, kad mirus bûsiã geriau. O ir tše apsilvia.

Viltingi îra ir vëjo vaikai bei pessimistai. Be vilties givendamas, žmogus savaime mirtû. Skir-tumas tarp šiû rûšiû žmoniû randasi tame, kad anie visai nemãsto apie bûsimã laikã, o pessi-mistai vien apie tai, kas jiems galëtû sugriauti ir menkiausiãjã vilti.

Todël abi rûši gyvenimui gero neatneša. Ir gyvenimo srovë netrukus išmeta pirma — pessi-mistus. Givavimo srovë renka jẽgas. Tinkamosios plaukia. Todël jos ir srovës nešamos, netinkamosios išplaujamos. Greitiau dãr uz pes-

---

simistus išlieka vėjo leketai. Nors ir jie skesta, neišmokdami naudoties protu. Bet nėra tai jiems taip skaudu kaip nusiminiems.

Viltungumas yra žmogaus esmės ypatybė. Givename ta esmė pasirodo galingiausiu veiksnium. Ir ji veikia nuolatai. Kaip ji tik pradeda sąntikiuoti su pasauliu ir jo turiniu, ji kuria iš savo patirimo jėgų branduolius, būtent mintis. Pradijoje jos silpnos. Bet išlengvo jos stiprėja. Ir tada aplinkuma ir visas gyvenimas virsta tokiu, kokios yra kiekvieno žmogaus mintis, jų dvąsios jėgų branduolai.

Sitą reikėtų žmonėms pagaliau žinoti! Ir atitinkamai gyventi. Daug tikslingiau jie tada manytų ir apsireikštų. Suprastų, kad gyvenimas neatplaukia prieš juos kaip kokias srovės iš kailno, bet kad jis plūsta iš jų dvąsios-sielos, kad kiekvienas savo dvąsios-sielos givumu ir budrumu kuria gyvenimą.

Irą ištikrųjų taip, kad gyvenimas tokiu pasidaro, kaip žmogus mąsto, kaip jis savo sieloje stengiasi jį nujausti ir vaizduoti. Kas įvilksta, kas kiekvienam atsitinka, yra jo paties prirengta. Taip sāko išmintiai. Ir nereikėtų tokį tvirtinimą lengva širdimi sviesti į šalį. Jis apmąstytinas labai ir gyventinas.

Viltungu tapti yra todėl kiekvienam siekinis. Kurs yra viltungas, negivena be apmąstymo. Jis

---

nuolatai ieško to, kas žmogaus gyvenimui galėtų būti geriausia. Ir taip mąstydamos, jis tai ir kuria. Jo dvąsios-sielos srityje aušta tarsis naujas, gražus gyvenimas. Toliau išlengvo jisai randasi ir jusnių pasauliye.

Viltungasis žmogus gyvena kitame ore, kitoj šviesoje kaip kiti. Jo artybėje yra šviesu, silta, tiru. Aiškiai jautiama, kad iš jo gyvenimui teikiama, kas jam reikalinga. Kad vėjávaikių aplinkumatuštia, pessimistų artybėje tamsi, šalta yra, viltungųjų aplinkuma yra saulėta, gaivi. Viltungumas yra tikras palaiminimas. Viltungi būdami, mes tarsis viršum gyvenimo pasiliegame. Nesupia jis mus kaip jų bangos laivelį. Mes plaukiame jo nešami, siekdami savo tikslų.

Viltungumas todėl nėra dalikas, kuriuo ir gailima nesirūpinti. Jis yra ta būseną, kuri kiekvienam būtina reikalinga. Tiktai viltungume gaili augti, klestėti, židėti visi žmoniškumo žiedai. Tik su juo mes gailime išeiti iš gyvenimo sunkenibių. Viltungumo nešami, mes išvengsime šiųjų slėgimus. Jis gaili mus kelti augstin kaip kokie gailungumo sparnai.

O yra gailima kiekvienam būti viltungam. Tik reikia pasistengt numaniti tai, kas visa tvarko ir valdo. Reikia surasti sąntikį su juo, kurs mūsų esmės pradia ir pagrindas yra. Nusimanidami jojo prieglobstije, mumise sušvinta viltin-

---

gumas kaip giedrusis rîtas. Ir mes zengiame savo gîvenimo taku visâ saso âmziaus dienâ kaip tikri laimêtojai. Vidûnas.

□□□□□□□□ **Likimo Slêpinîs.** □□□□□□□□

Pabusdamas siame gîvenime, visiems zinomame pasaulyje, zmogus jautiasi apgobtu slêpiniû. Todêl tiek daug tîrinêja, ziûrinêja, klausos, uosto, ragauja gîvasis, zemo laipsnio, be kultûros zmogus. O mûsû laikû kûdikiai nuolatai klausinêja. Ir devîni ismintiai vos beistengia î tuos klausimus atsakîti.

Kaip tik zmogus daugiau îra suauges, daugiau patîres ir todêl daugiau susikaupes visokiû ziniû, jâm jau ir nebêra gîvenimas toks slêpiningas. Tûli dalîkai jam tiek aiškêjo, kad nebeliko jû slêpiningumo. Bet îra taip, ziûrint iik î kelis dalîkus. Jû daugis pasilieka slêpiningu. Tik zmogus nebemâto to slêpiningumo. Todêl jâm ir atrodo pasaulis lig ant delnos padêtas.

Dalîkas tame. Menko patîrimo zmogus îra âtviras visâm vislo¹⁾ turiniui. Jûros viso to, kas esti, nekliudomos plaukia tojo zmogaus jusnimis prieš zmoniškajâ sielâ. Kuomet zmogus jau pra-

¹⁾ Vislas = pasaulis, svietas.

Pastaba: Apie Likimâ sakiau siais metais kalbas tûlose vietose Lietuvoj.

---

deda is savo patîrimû kurti mintis ir dirbti isvadas, sâvokas, spresmus, jis lig save uzrakina prieš vislo pilnumâ ir darbuojasi beveik vien tuo, kâ jis savo supratimo skritulîje îra is to pilnumo pasiêmes. O menko proto zmogus, prie tû mâzmoziû parimdamas, tiki, is jû aiškêjanti vislo esmê; kokie îra zmogaus sâmonês turinio krisleliai, toks esâs apskritai ir vislas; kaip ten nêra slêpiniû, taip ir siSon jû negâlî bûti.

Bet kurs daugiau ziniû sugauna, daugiau mokslo îgîja ir ismoksta laisviau stovêti prieš savo patîrimus, prieš savo sâmonês turinî, nepriklausomas jâm, tâm visas gîvenimas tiek slêpiningesniu atrodo, kiek jis ismirtingesnis ir kiek jo mokslas didesnis îra. Tada net ir tokie dalîkai, kurie kitiems tarsi visai paprastai, kalba apie savo slêpiningumâ. Sunkumo dêsniis, paveikslui, atrodo visai neiSmâstomu. Istikrûjû ir joks mokslininkas negâlî pasakîti, kaip jis veikia, dëlko taip îra, kad akmuo paleistas krinta zemên, o kaip planêtos laikosi saulês apskritîje.

Vienas tik likimas îra visumet buves slêpiningu dalîku ir liekasi tokiu visiems zmonêms. Bet jis daznai neatbojamas. Ipatiai zmonês vidutinio isprusimo laipsnio nekreipia dêmesio î jî. To priezastî mêgine, mâtome, kad jie likimo bijo, kad likimas juos tarsi gandina. Bet likimas îra dalîkas, kurs paprastâm mokslui ir nêra prieina-

---

mas. Todėl tasai mokslas ir taip mąza arba beveik nieko apie jį neskelbia.

Dėl tos priežasties tūli taip sau ir gyvena, tarsi likimo visai nebūtū. Tatiu jis jiems rūpi, nors ir tik slaptiai. Bet kartais bandoma jį ir mokslo būdu suprasti. O tai mąz-daug taip.

Sākoma, kiekvienas žmogus esās vaisius givumo visū seniau buvusiūjū amžiū. Todėl jame lig būtū sutekėjusios seniau veikusios jėgos, kurioms gālima naujame žmogaus sudėtije naujai apsireikšti. Esā, kad gyvenime, visle, jėgos nežūnantios o tik pakintantios ir prasimušantios veikimui, progai pasitaikius.

Toku būdu tai žmogus esās tikras pādaras erdvės ir amžiū jėgū ir vaisius tosios givumo srovės, kuri tikroj aplinkumoj plūsta iš nenumatomū amžiū. Ir visa, kas iš jo apsireiskia, visi jo gabumai ir veikimai, ir visa tai, kas jam tenka, kas jį pasieka ir virsta jojo patirimu, visa tai, kaip aplinkuma paveikia jo kūnā, jo ūpā ir protā, esā lig paslėpta jo amžiūje. O tatau esās likimas.

Su tuo gālima sutikti. Tik reikia dār brideli žengti tolīn. Tada tegālima kalbėti istikrūjū apie likimā. Reikia žiūrėti ī visā savo amžiaus turinī, ī Seimā, gimine, tautā, ī jos šālī, ī gyvenamājī laikā ir jo kultūrā, toliau ī žmogaus dziaugsmus ir liūdesius, ī jo laime ir nelaime, ī linksmitbes

---

ir skausmus, ī visus žmones ir dalīkus, su kuriais kiekvienas žmogus susitinka. Visa tū dalikū tītveika sudāro likimā.

Bet reikia dār ir šī suprasti. Nēra jau tatau likimas, kas žmogui tenka. Ira žmoniū, kurie gyvena tuo patiu laiku, toj patioj šalij, toj patioj tautoj, dār-gi toj patioj šeimoj po visai līgiomis sālīgiomis, tatiu kiekvienas jautiasi patiktu atskiro savo likimo. Kiekvienas savaip liūdi ir linksminasi, savaip vargsta ir dziaugiasi. Likimas tame randasi, kaip žmogus savo esmėje sutinka visa, kaip jis savo viduje sātīkiuoja su gyvenimo turiniu, su visais ivikiais, kurie jį pasieka.

Kiekvienas žmogus likimā savaip patiria. Ir tiktai tat gāli būt vadinama žmogaus likimu, kas kiekvienām tuo atrodo sulīg to, koks jis, koks jo būdas īra. Likimas īra angštiausiai surištās su žmogaus esme. Koks žmogus īra savo esmėje, toks īra jo ir likimas.

Sie zodiai atidengia pāgrindā likimui išmanīti. Likimas īra slėpiningas, kadangi ir žmogaus esmē ir iš jos pakilanti asmenībē īra slėpininga. Pazīnus žmogaus asmenībe, pazīsi jo ir likimā. O žmogaus asmenībei pakitus, pakinta taip-gi jojo likimas.

Sie tvirtinimai pareina berods nebe iš paprastū pastebėjimū. Bet jie sutinka visiškai su

---

tuo, kas kada-nors išmintiū ūra apie tū pūti dālīkū tvirtinta. Jūjū net sākoma: Kiekvienas žmogus esūas savo likimo kūrējas. Dalīkas toks.

Kiekvienas žmogus ūra savo esmēje gūvenimo veiksniū. Kiekvienas gūvena savaip. Ir neša ū bendrūjū gūvenimū, ū pasaulī savo ūpatingumus. Tuomi jis tarsi save pūti ū jū ūdeda. Kiek jis geras, kiek jis blogas, tiek jis gero ar blogo suteikia pasauliui. Kitais žodiais: savo vertūbe jis vertūbiū, savo niekingumu jis niekūbiū duoda gūvenimui. Ir dūr pastebētina labai, kad žmogus kiekvienu veikimu savo esmēje pakinta, krūpsta geron, tai esti augstesnio, sviesesnio žmoniškumo, arba blogon, reiškia žemesnio, menkesnio, tamsesnio žmoniškumo pusēn.

Toku būdu gūvenimas, pasaulis prikraujamas žmogaus gerumais arba blogumais. O negalēdamas sau patiūm pabēgti, žmogaus esmē amžinai lieka sūntūkūje su tuo, kū jū gaminusi, kū jū ū gūvenimū ūnešusi ūra. Ir kū žmogus patiria gūvendamas, nēra niekas siaip, kaip jū paties ūpatingumas.

Mirdamas jis berods iškūla iš likimo skritulio, iš savo kūrūbos gūvenimo, bet užgimdamas jis vėl ū jū ūkliūva. Ir vėl jis patiria save, koks jis geras arba blogas, malonus arba piktas. Taip

---

tai gūli augti atskira jūjo gūvūbē ir pasidarūti individuala asmenūbe, gūvas vienetas.

Žmogus nori savo esmēs. Todēl jis ūra. Iš to noro pareina jū esimas ir buvimas. Todēl žmogui ir priplaukia tasai pasaulio turinīs, kuriame randasi žmogaus esmēs antspaudas, kurs ūra paējes iš tos esmēs. Žmogus patsai norēdamas būti, gūventi, pritraukia savo likimū.

Nerekētū manūti, kad nenori būti, kurs sau gūlū pasidūro. Nēra tai gūlima. Žmogus tokiu būdu baigia tik gūventi taip, kaip tai platiai žinoma. Jū viduje lieka nuolatinis tvirtinimas: esmi. Kūno sunaikinimas, tai ūra nusizudūmas, reiškia vien, kad žmogus nebenori gūventi kaip ligšiol. Bet savo likimui jis tik neišbēga, kadāngi nuo savės pabēgti niekas negūli.

Savo noru žmogus pritraukia savo likimū. Mēginant žmogaus pasielgimū, tai aiškiai matūti. Sprendami neapsimūste, gūl ir sakūsimė, žmogus kito-ko nori, negu kas jūm tenka. Bet gerai visa apsvarstius, pasirodo, kad žmogui visumet tenka, ko jis savo esmēje nori. Piktas žmogus pūkina kitus. Gūl jis ir norētū, kad kiti jūm būtū geri. Bet aišku, kad jūm patiūm labai patūnka piktūm būti, kitiems keršūti. Taip tai istikrūjū savo esmēje jis to ir nori. O kad jūm kiti taip-jau atsiliepia, jūm ūvūksta, ko jis ūra norējes. Taip visame, kame žmogus reiškiasi.

Nêra tai be prasmês. Jau pradêjome tai aiškinties. Žvelgkime dabar dâr giliau! Bandikime aprêpti visos kûrîbos gîvenimâ! Jis nesilieka nuolatai tuo patiu. O kad ir nêra visumet aišku, kurlink vertiasi didîsis viso pasaulio pakitimas, tai tik jau tûlû žmoniû pastebêta, kad pasaulje gîvumas auga. Pasaulio pakitimas suprastas jojo gîvêjimu.

Žiûrêdami î žmogû, î jo esme, pasakîsime, jî, kaipo gîvenimo veiksnîs, stiprêja, tai esti šviesêja, išlengvo daugiau reiškia pasauliui, daugiau jâm teikia dvâsios, gîvîbês, sâmoningumo.

Kiekvienas veiksnîs auga tiktai apsi-reikšdamas ir pats palietiamas savo âpraiškû. Visû aiškiausiai tai matît, žiûrint î žmoniškâjî veiksnî. Pradêdamas veikti, jis bus savo aplinkumos spaudêjas ir skriaudêjas. Atitinkamai ir atsilieps î jî pasaulis, žmogaus aplinkuma. Ir žmogus bus vertiamas galingiau veikti. Vêl ir smarkiau grîš jopi to veikimo âtgarsis. Tada žmogus išlengvo išmoks nešti î gîvenimâ, ko labiau norês iš jo patirti. Ir jo esmê žîmiai pakis. Žmogus bus visai apsivertes. Ir nebespaus aplinkumos, bet jâjâ gaivîs.

Jo esmê nûnai nebebus tiktai koks gîvîbês arba ir sâmoningumo prâdas, bet bus išmintis, meilê, teisingumas, malonumas, skaistumas, bus

---

šviesi save žinanti dvâsia-siela. Atitinkamai jî ir paveiks pasaulî. Žmogus î jî tarsi kraus išmintî, meile, teisingumâ, malonumâ, skaistumâ. Ir iš pasaulio negalês kita-kas î jî atsilipti, kaip tat, kâ jis î jî îra îdêjes.

Tada jâm ir nieko nebereiks bijoti. Niekur nebebus baugiû, baisiû slêpinîû. Jis žinos, kad niekas negâlî jî użnikti, kas jâm bûtû negera, kas jo esmei nebûtû žâdinimu, bûtî dâr gîvesniâm, malonesniâm. Ir visiškai išniiks jâm visa gâsdinantioji baimê. Jo nebegandina likimas. Nebêra jis jâm slêpinîs.

Žmogus îra su savo esme lîg išauges iš likimo valdiavos. Pasaulis jâm nieko negâlî teikti, kas jâm dâr bûtû reikalinga. Apie visa, kas jâm tenka, sâkosi jisai: Tiems, kurie mîli Dievâ, visi daigtai turi derêti jû gerui. — Likimo slêpinîs tada îra atidengtas. Žmogus sântîkiuoja su patiu Amžinuoju Slêpiniu. Bet jâm jis reiškia pilnâjâ, bet ir bailiâjâ sielos pagarbinimâ. Ir nuolatai jî veda augstîn Savespi šis Slêpinîs, jî nuolatai palaimindamas. Vds.

□□□□□ **Žmogus ir Aplinkuma.** □□□□□

Ira tûlû žmoniû tikima, žmogus esâs savo aplinkumos pâdaras. Kokia toji îra, toks esâs ir žmogus. Žmogus atspindinâs aplinkumâ kaip koks vandenelis, kuriame matîti jojo pakraštiai ir dangus.

Bet ar taip yra ir ištikrųjų? Tuomet žmogus nebūtų gėvas, veiklus, bet tiktai visokių aplinkumos jėgų suotekis. Jra berods visokių žmonių, vienas veiklesnis, kitas lėtesnis, bet ir vangiausias nepalieka savo aplinkumos jos nepalietes. Patsai vargšas suteikia savo buteliui savo įpatingumą. O iš kultūros žmogaus statiai laukiama, kad jis būtų gamtos viešpatiu.

Iš to tad jau ir kiek aiškėja, kad žmogus kuomaziau yra priklausomas savo aplinkumai, kuodaugiau jis yra žmogus, tai esti, kuodaugiau žmoniškumo pradas jame yra stiprėjes, yra auges, kaip tai kultūros žmogui priderėtų. Kitaip sàkant: kuodaugiau žmogus yra iškilęs, kuožmoniškesnis jisai, tuomaziau jis priklausomas savo aplinkumai, ir tuo daugiau aplinkuma jam priklausoma. Jis ją taiso savaip.

Jr visas mokslas, kurs pàsaškoja apie žmonijos amžius, beveik vien aiškina, kaip žmogus pagal savo pasimėgimà taisė savo aplinkumà. Visų didvirių veikimas buvo aplinkumos apdirbimas sulig jų noro. Ir negali būti kalbos apie tai, bük jie buvę savo aplinkumos pàdarai.

Bet yra ir tokių žmonių, kurie visiškai priklauso aplinkumai. Jie jos paveikiami ir beveik nieko negali arba tik labai maza atsiliepti į tai. Kiti vėl aplinkumos pasiekiami, atsiliepia į ją ir tai tokiu būdu, kad ją smarkiai paveikia. Bet yra pagaliau ir tokių žmonių, kuriems aplinkuma nieko kito nereiškia, kaip būti jiems dirva, kurià jie visiškai apvertia ir kuri, jų paveikiama, nuodugnai pakinta.

Iš to pasidaro įpatinga išvada. Žmogus gali gauti viršų ant aplinkumos. Nėra neišvengiamo reikalo, kad jis būtų jos zaislu. Ir aišku, kad tvirtinimas, reikià aplin-

kumà taisiti, tada pasitaisià ir žmonės, tėra teisibė tik daliniai. Iš paties pasàkimo jau suprast, kad pirma žmogus veikia, o tada tik aplinkuma pakinta. Bet reikėtų dār pridėti, kad žmogus savo aplinkumà taisidamas, patsai gerėja.

Todėl reikėtų visiškai mesti tą nuomone, bük žmogus esàs aplinkumos pàdaras. Ta nuomonė žmogaus jėgas statiai griauja. Kurs ja tiki, negalės pasistengt teisingu būti neteisingųjų tarpe, blaivu tarp girtųjų, skaistiu tarp ištvirkėlių. O kaip mātėme, nėra niekaip pagrinduota šita nuomonė, kuri tiesiog brūtaliai žudo žmogaus tvirtumà ir jo pasistengimà.

Neigi tat yra pilna teisibė, kad žmogus nešàs su savimi visus tėvų ir protėvių įpatingumus ir linkimus. Berods jis auga iš visų tų jėgų, kurios buvo jo botiū dalis. Iš gėvosios srovės visų buvusiųjų gentkartių jis pareina kaip atskiras lašelis, kurs savėje turi visus jų pàžimius. Bet savo esmėje žmogus yra kitakas. Šiaip turėtų būti geniàlų tėvų vaikas dār genialesnis, o nieko nereiškiantių tėvų vaikas negalėtų niekumet būti geniàlus. Bet žinovai parodo, kad, paveikslui, Vokietiu poeto Goethe tėvas buvęs labai paprastas žmogus o didiojo mūziko van Beethoven tėvai sveikatos ir dorovės žvilgsniu net nusibenge.

Tokiu būdu matiti, kad žmogus nėra nē pàdaras tos aplinkumos, iš kurios jis atsigamina. Iš jos jis ima tik sàlėgas gėventi ir priemones apsireikšti, bet nėra jis jų vaisius. Nėra jis kaip koks lāšas iš susitvenkusios debesies. Kiekvienas žmogus yra savo esmėje visiškai atskiras sau vienetas.

Dār galėtume drįst pasakiti, jį esant pàdaru tos aplinkumos, kurià vadiname likimu. Ištikrųjų tai jau

daugiau reiškia. Likimas artiausiai, kaip jau aiškinta, sântikiuoja su žmogaus esme. Kokia ji yra, toks yra žmogaus ir likimas.

Vis dėlto žmogus ir nėra jojo pãdaras. Kiek teisingiau gãlima sakiti, visa, kã žmogus patiria, yra likimo vikinama. Bet žmogus patsai, kurs visaka patiria, stovi viršum likimo. Žmogus, reiškia žmoniškumo prãdas, yra veiksnis, kurs pareina iš tũ patiũ gelmiũ, iš kur sukila visa, kas tã veiksnĩ augina, bũtent likimo galia.

Pasidãro vien dãr klausimas, ar kiekvienas žmogus galëtũ viršũ gauti ant visũ šiũ aplinkumos rũšiũ. Sãko išmintiai, kad jis gãli. Mintis apie pãžangã yra pagrinduotos. Ira berods daug niekũ apie evolucẽ žmoniũ mokslininkũ ir kitũ supãsakota. Bet ji tatiau nėra tik sãpnas. Kiekvienas žmogus gãli augti savo esmėje, žmoniškumo prãdas gãli atsilukštinti, gãli prasimušti. Iš kiekvieno žmogaus gãli kas dienã daugiau aiškëti visa, kas pazĩmi žmogũ.

Todël jokiũ bũdu nereikëtũ pasiduoti mintiai, bũk žmogus esãs aplinkumos pãdaras. Senai jau zinoma, kad žmogus tuo virsta, kuo jis tiki. Tikëdamas, jis esãs aplinkumos galibėje, jis prieš jã kas dien silpnëtũ, kol nebũtũ pagaliauniekaskitakas, kaip tos aplinkumos pãgrindas, bũtent žemës gabalelis. Bet susiprasdamas esãs dvãsinë galia, jis priešingai aplinkumã pildis dvãsius givumu.

Žmogui duotas ir uždutas pasaulis. Bet ir pasauliui duotas žmogus. Tik ne tãm, kad pasaulis iš žmogaus padarëtũ niekniekĩ, bet kad žmogus, kurdamas pasauli ir jame dirbdamas, stiprëtũ savo esmėje ir pa-

sauli kas dienã daugiau prisunktũ savo žmoniškumo galia, žmoniškumo pãžimiais.

Žmogus yra kũrĩbos veiksnis su augstiausiu, galingiausiu veiklumu. Ir jãm palikta ši veiklumã auginti, tvirtinti, stiprinti, bet, jeigu jãm taip tinka, ir silpninti. Jĩĩ stiprindamas, jis kas dienã jausis žmoniškesniu ir laimingesniu. Antraip jis ar smarkiau ar lëtiau griũs i niekĩbẽ. Tada tikrai tikës save esant aplinkumos pãdaru. O jãm pridera atsiminti, kad jis žmogus yra, ir bũti aplinkumos viešpatiu visame kilnume ir taurume. Vds.

□□□□□□□□ Kultũros Eiga. □□□□□□□□

Eina po žmones padavimas apie žmonijos vienibẽ. Žmonës bũk atsigaminã iš Adomo ir Jẽvos. Tũli tuo givai ir tiki. Kiti supranta tã padavimã giliau. Bũtent, kad žmonijos pradia yra dvãsinë ir todël viena. O vël kiti dãr sãko, kad neesanti svarbi pradia, bet gãlas. Žmonija siekianti vienibës. Visas givënimas vertiãsi jospĩ. O tai vadinama kultũra.

Skambus yra žodis kultũra. Tik ne visiems aiški jo prasmë. Todël ji ir visaip suprantama. O rodos taip neturëtũ bũti. Kultũra yra žmoniškumo prãdo išgalëjimas mums zinomame pasaulyje. Ir kuo-daugiau tšẽ žmoniškumo, kuo-daugiau jis tšẽ reiškia, tuo-pilniau žmonijos vienibẽ pasiekta.

Tuo pradũ ši vienibẽ yra pagrinduota. O jãm pilnai atsilukštinus, ji yra ivikusi. Pirma žmonës givëno atskiromis asmenibëmis šale viens kito. O kiek ir bũtũ

Pastaba: Ir apie šio rãšinio dalikã kalbėjau šiais metais tũlose vietose Lietuvoj.

---

bendrumo juose, jie daug dažniau ir yra vienas kito priešu. Ir tik iš vieno antro pradeda apsireikšti jėgos, kurios kitus traukia talkon. Nėra tuojau numaniti, kas tos vienijantios jėgos yra. Bet geriau jas mėginant, pasirodo, kad iš jų spindi nors ir visai slėpiningai žmoniškumo pradą.

Jisai kuria savo apskritį, tai esti žmoniškiosios dvasios-sielos regradacija, naują, būtent savo vislą ir jį atspindina visokiais padirbtais daigtais bei įrankiais. Ir-gi žemo žmoniškumo laipsnio žmogus kuria tokiu būdu tai, ką šiandien vadiname mokslu, ir atitinkamus žmogaus protavimo reiškinius. Arba jis padaro tokių dalykų, kurie parodo arba leidžia numaniti, koks yra žmogus savo esmėje. Jis kuria meną. Pagaliau žmogus atspindina savo esmę savo veikimu, sąntikiuodamas su kitais žmonėmis. Ir vadiname tai dorove.

Tatai yra žmoniškumo prado apraiškos. Jos yra taip ilgai menkos, kol nesąntikiuoja žmonės giviau su viens kitu. Bet visumet vienas ar antras kitus pralenkia savo apsireiškimu ir traukia kitus į savo dvasios-sielos skritulį. Kultūra pradioje yra tokiu būdu atskiro žmogaus dalykas.

Bet išlengvo ji plinta ir gilėja. Pasidaro tikras kultūros skritulys. Tūlos giminės, kartais jau net šeimos tampa kultūros židiniai. Bet su laiku visa tauta virsta savo kultūros givata. Svarbūs tam yra tūli veiksniai.

Pirmutinis ir viriausias yra žmoniškoji vienos atskiros asmenybės stipribė. Bet toliau daug reiškia ir giminės kraujas, kurs ištraukiamas į šios stipribės srovę. Giminės kraujas vertia žmones veikti panašiu būdu. Todėl tos patios giminės žmonių reiš-

---

kiniai yra panašiu litiu. Pagautos tokio kraujo jėgos, jos tarnauja tikram žmoniškumo pradiui, kad apsireikšti gali, ir jis išeina taip visai savaip į atvirumą. — Trečias veiksnis yra tada dar ir aplinkuma bei laiko sąlygos, tai esti kosmos jėgų veikimas.

Ir iš to išauga kultūros, kuriose žmonės yra sutelkti krūvon ir givena vienibėje tarp kitų kaip salutės jūrų bangose, nuolatai pasidārantiuose ir išsiardantiuose. Kalbama ir apie įvairius kultūros židinius.

Tokių kultūros židinių buvo jau labai senai. Historė mini Aigyptų kultūrą, Mėzopotamės, Azijos Rītų, Hindų, Persų, Aigaiškų jūrų, Mykėnų, Hellėnų, Lotinų ir kitųjų mažiau žinomas kultūras.

Kiekviena tų Šalių buvo kultūros židinys. Ir turėjo savo pažimius. Vieno kultūros židinio žmonės visame savo gyvenime skirėsi taip labai nuo kitų, kad vos galėjo pasidariti sąntikiavimo. O kur Šalis, kaip Aigyptų žemė, gamtos buvo atskirta nuo kitų Šalių ir sunkiau prieinama, tše kultūra kuo-geriau išaugino savo įpatingumą, o dažnai tame ir sustingdavo.

Bet ištikrųjų kiekvienoje kultūroje randasi linkimas plisti. Ta jėga, kuri išduoda visokius reiškinius, stengiasi juos ir paskleisti. Kiekviena kultūra, pasiekusi tikrą klestėjimo givumą, plūsta per savo Šalies ribas, jeigu jos nėra neperzengiamos. Todėl ir patenka įvairios tautos po kultūra tos tautos, kuri daugiau rūpinasi jos auginimu. Ir nieks to negali sustabditi. Kaip potvinio laiku jūrų pakraščiai aptvirsta tarsi neišvengiamai, taip giva kultūra apieja silpsnesnių kultūrų židinius. Ir tūlos tautos tokiu būdu tampa kitoms priklausomomis. Negalima tai niekaip išvengti, kaip tik savo kultūros

---

auginimu. Tai įpatiai svarbu suprasti mažosios tautoms, kurios nėra gamtos saugojamos nuo kitų.

Daugnai jau bandyta tokiu būdu įtraukti į vienos kultūros gyvenimą didesne žmonijos dalyje. Ir toji tada ar gyvenė ar žuvo. Desties, kokios rūšies buvo pletiamoji kultūra. Kultūra gali būti ir žavinanti, nuodinga. Seni padavimai pasakoja, kad kartą kuo-ne visa žmonija buvo įtraukta į įpatinę kultūrą ir tada beveik visa ir žuvusi. Bet mūsų laikų paprastasis mokslas apie tai turi tik labai neaiškias žinias.

Todėl kalbama daugnai, kad pirmieji žigiai didesnei žmonijos daliai patraukti į vieną kultūrą buvo dėl romi, kaip Makedonų valdovas Aleksandras Didysis Azijoje užkaraut pradėjo. Hellėnų kultūra tokiu būdu virto didesnės žmonijos dalies kultūra. Ir dar šiandien tai yra jautiama, įpatiai Europoje. Po Hellėnų-Makedonų laikų pagavo Lotinai, Roma, skleisti kultūrą. Buvo toji vėl ta pati Hellėnų auginta. Lotinai tik idėjo į ją savo dorove, reiskia: savo žmonių santikiavimo įpatinimą. Ir tatau taip-gi dar veikia Europos kultūroj, įpatiai teisingumo srityje. Ant tos kultūros pagrindo dingo ta kultūra, kurios jėga buvo krikščionybė.

Bet iš lengvo išgalėjo naujas dalykas Europoje, įpatiai vakaruose. Aušo naujasis amžius. Žmonės pradėjo su didesniu atsidėjimu santikiuoti su pasaulio turiniu žmonių keliu. Buvo tokiu būdu kuriamas mūsų laikų mokslas.

Paprastai tvirtinama, jį esantis patsai tikrasis mokslas. O kas seniau buvo, teesantis tik svajonės. Bet toks tvirtinimas pareina iš nepažinimo kitokio būdo išmanyti, savo esmėje šviesėti, stiprėti

---

Mūsų laikų mokslas kuriamas šitai. Žmoniskasis pradas santikiuoja su tuo, ką jam jusnės praneša apie pasaulio turinį. Iš žmonių pranešimo jis dirba savaip to turinio atspindinius, vaizdus. Ira tai lītis, kurių siela yra žmoniškumo šviesa. Šitie vaizdeliai, vadinami mintimis, yra jėgų branduoliai, kurie spindi į aplinkumą. Jie tuo veržiasi iš mintių gyvenimo srities pareit į ūpū ir pagaliau į kūno gyvenimo sritį, ir tse virsta daigtu arba veikimu.

Taip mokslas platiausioje prasmėje yra ištikrųjų žmogaus asmenybės vidaus dalykas. Iš tokio jis virsta regimu, būtent raštu, bet ir visu-tuo, ką žmonės dirba ir kaip jie gyvena. Ir žiūrėdami į tai, kalbame apie mūsų laikų technikos kultūrą, kurios pagrindas yra paaiškintasis mokslas. Žiūrint į žmogaus asmenybės vidų, reikia kalbėti apie intelekto kultūrą. Šioji kultūra augo labai nuostabiu greitumu iš 18-šimtmetio per 19-lig mūsų laikų. O ji augo greta žmonijos skaitiaus didėjimo. Suprantamas dalykas. Kultūroj pati žmogaus jėga yra veikimui sukilusi. Ir nuolatai ji nešasi į šį gyvenimą daigtais ir veikimais. Ta srove tad ir plaukia vis daugiau žmoniškos esybės į jusnių pasaulį.

Ir taip dabar žmonija yra susikaupusi Europos vakaruose kaip dar niekumet ir niekur. Technikos kultūra stovi augštesniausia Anglijoj, Šiaurės Amerikoj, Fransijoj ir Švedijoj ir labai žimi pasidaro dabar Vokioj. O iš tų šalių plinta per visą žemės rutulį.

Visa žmonija yra įtraukta į technikos kultūrą. Visur žmonės naudojami jos padarais. Nėra beveik nė vieno pamiškio, kur nebūtų jų nors vienas antras nutėkes. Ir jis turi būti žmonių supratas, jeib juo galėtū naudotis. Kiekvienas technikos kultūros gamintas daigtas

---

tokiu būdu prusina žmogū, teikia žmogui mokslā, augina jo intelektā.

Tokie tos kultūros daigtai yra visos vaikštiaus, kelībos priemonės. Garlaiviai, traukiniai, automobilai, lėktuvai, visi paveikia viso pasaulio žmones. Tarnauja sąntikiavimui ir telegrafai, telefonai, bevieliniai tolrašiai ir tolkalbiai. — Toliau pastebėtinos yra visos mašinos, visi įrankiai, kurie gamtos spēkas stāto po žmogaus valia. Žmogus besilieka tik jų valdovu ir prižiūrėtoju.

Ir dabar galime sakīti, kad kultūra visame pasaulyje įgauna technikos kultūros pobūdį. Ir žmonėms visur joje dalivaujant, žmonija nors paviršutiniškai taip pasidāro vienetu, įzengia į vienībę.

Bet per šitā kultūrā ir visū žmoniū gyvenimas visai neišvengiamai įpatingu būdu susitvarko. Vienas žmoniū skaitius savo darbū patenkina kitū reikmenes. Visas pasaulis tāpo didiu ūkiu. Ir visa žmonija šio ūkio darbininku ir sāvinku. Ir vėl tokiu būdu žmonija vienīta.

Bet iš viso to ir pasidārė apskritai protāvimo gerbimas. Kur tiktai žmonės pasiekti technikos kultūros, tše jie visi įtraukiami ir į intelektō kultūrā. Ir todėl ji yra dabar užkrėtusi visā pasauli ir savo būdu vėl tvirtina žmonijos vienībę.

Tik protāvimas padāro ir kita-kā. Jis vertiasi savo sąmonės turiniu. O kiek tasai ir yra sumegztas, veikiant psichiniems dėsniāms, vis dėlto kiekviena mintis yra daugiau ātskiras dalikas negu koks daigtas regimame pasaulyje, ir vien veržiasi virsti regimu. Žmonės, darbuodamies vien mintimis, todėl daug menkliau atjautia sāršius su viens kitu. Intellekto kultūros žmonės

---

veikia daug tikslingiau, bet ir maziau atsizvelgdami į kitus žmones ir apskritai į aplinkumā. Jie yra šalti, besirdiai, kuo-daugiau jie toj kultūroj dalivauja.

Iš intelekto ir technikos kultūros todėl ir gimė didis kāras. Žmonijā vienijanti kultūra kartu pasidārė josios ir skāldītoja. O tikrai žiūrint, statiai prieš žmoniū gerovę. Kaip Anglas Norman Angell jau gāl 16 metų atgal savo rašte: *The Great Illusion* (Didis apsigavimas) įrodinėjo, niekumet kāras neatnešė naudos nė laimėtoju. Bet protāvimas nieko nemāto, kas šale ir viršum jo mintiū tikslū randasi. Ir tame glūdo jo netikumas.

Vis dėlto neapvertiamas dalikas, kad pirmā kartā visa žmonija vienijama šitos kultūros. Joje dalivauja visa žmonija. Nors tuo tārpu didi jos dalis dār neveikli, passinga. Vienok yra ir labai daug tautū, kurios daugiau, nors ir nelīgiai veiklios.

Bet kultūra nėra pasiekusi dār augstumos. Kas žmones skiria, turi pranīkti. Kad iš intelekto kultūros ir išeina žmoniū priešingumai, vis dėlto tai dār nereikia, kad ji nėra niekām tikusi. Tik ji nebeturi būti vadovaujantioji galia. Žmogus turi ja naudoties, bet pats turi išauginti dār kitā kultūrā.

Kad žmonės galėjo tokiu inirtimu vieni kitus žudīti, kaip didiuoju karo laiku, parodo aiškiai jų žmoniškumo laipsnį. Iš jų nesireiškė tiek žmoniškumo prādas, kad būtū žmoniškai galėje sąntikiuot vieni su kitais. Ir todėl kultūra turēs naujā tikslā pasistatīti. Nebegāli likti vien svarbu gīvesnis žmoniško prādo sąntikiavimas su aplinkuma, su pasaulio turiniu, bet šis prādas pats turi įgīti daugiau reikšmės, turi gīventi, stiprėti.

Tokiu būdu prasidėtų nauja kultūra. Ji būtų augštesnė už technikos ir intelekto kultūrą. Technikos kultūra traukia visą žmoniją į paviršutinišką sântikiavimą. Intelekto kultūra skleidžia tas patias mintis ir vertia žmones vienaip protauti. Naujoji kultūra žadės visuose žmonėse žmoniškumo prādą.

Berods nėra galima, kad visi žmonės lygiais taptų, kad visuose žmoniškasis pradas būtų lygaus givumo ir budrumo. Bet visi žmonės gali būti bendrinti tuo patiu pasistengimu, būtent žmoniškumo auginimu. Naujojo laiko siekinis turėtų būti žmoniškumo kultūra.

Sitai kultūrai kurti kiekviena tauta pašaukta, kuomet ji tūpo nepriklausoma. Nuo to laiko ji galėjo lengviau veikti savaip, galėjo auginti žmoniškąsias vertības ir jų apreiškimus. Ir tuo ji galėjo prisidėti prie to, kas visą žmoniją vienija.

Nėra žmonijos vienibė jau tuo vikinama, kad tautos susideda į sąjungą ir tūriasi, kaip sutikus. Nors ir tai gana daug jau reiškia. Bet taikingu rodities, nusi-lenkti prieš viens kitą ir visa vengti, kas gali kārā susaukti, nėra patsai naujosos kultūros uždavinis. Jis randasi žmoniškumo auginime atskirame žmogūje ir visoj tautoj.

Kuo-riškesnis bus žmonėse žmoniškumas, tuo-geriau žmonės sutiks, tuo-tiksliu jie su viens kitu sântikiuos, žadindami viens kitam gražesnį, tobulesnį givumą. Ir nereikės jokiū susitaikinimū, kadangi negali būti priešingumū.

Niekumet negali žmonijos vienibė pasidarīt iš to, kad visi būtų ligūs savo apsireiškimuose, kad visos tautos būtų metusios savo įpatingumus. Dār nė nėra

tai galima. Vienibė iviksta, kad žmoniškasis pradas daugiau reiškia, kad kiekvienas žmogus, kiekviena tauta savo įpatingumu kuo-aiškiau atspindina žmoniškumą.

O tam vikinoti reikės didio žmoniū pasistengimo ir daug laiko. Tikras amžių uždavinis yra tos kultūros kūrimas. Jis turėtų visiems likties akīje, kas jų ir dārōma. Bet īpatiai politikos žmonėms. O pirm visū mūzai tautai. Jos padėtis tada saugojama jos dārbu, augštesnės, būtent žmoniškumo kultūros kūrimu. Vds.

oooooooooooo **Pasaulis.** ooooooooooooo

**Naujasis Europos
susitvarkimas.**

Įra mokslininkū, kurie žemės dalis kitaip supranta, kaip ligšiol paprasta. Jiems nedaug reiškia vandeninai ir kalnai, bet krāsto įpatingumas, kurs pareina iš elektro-magnētiniū krašte veikiantiū bangū. Europa atrodo Azijos dalimi. Ir ligšiol manīta Urālo kalnīnas skiriās tā dalele nuo Azijos. Bet nuolatai prāsitaria tai vienas, tai antras, būk Rusija priklausanti Azijai. Istikrūjū tai ir aiškėja iš žmoniū būdo. Bet kur tada prasideda Europa? — Didisis kāras daug sugriovė ir daug rīšiū sutraukė. Europos tautos pradėjo visai kitaip susidėti. Ir lig nenoroms pagaliau visos nuo Rusijos ī vākarus telkiasi, pradeda kuo-tvirtiau bendrauti paviršu-

tiniško givavimo kaip ir intelektualo, ūpū ir gāl net sielos givavimo reikaluose, nors paskiau minētiejie tūloms tautoms nedaug terūpi. Ir skaitant to žīmaus rašitojo R.N. Coudenhove-Kalergi (tarti reikia C kaip K) raštus apie Pan-Europā, rodosi, būk jis nujautes yra pasaulio pakitimo eigā. Bet jis īstaria ir gana įpatingas mintis apie tai, kas sântikiuose tarp tautū ateitīje bus galima. Žīmu yra jau tai, kad jām rodosi, būsimasis Europos kāras baigtūsi pralaimėjusiosios tautos išnaikinimu o tokiu laimėjusiosios susilpnėjimu, kad ji taptū priklausoma nekarāvusioms tautoms, ir nebegalėtų atsigauti. Jis tai sāko vīriusiai atsižvelgdams ī Vokietius. Jiems vien teliekā taikingai īsiglausti ī bendrāji

Vakarų Europos gyvenimą. Apie susidėjimą su kitais ir bendrąją kovą su jais prieš kokius nevėdonus negali būti nė kalbos. Iš to daug išmokyti galėtų ir Lietuvos politikai. Tautos saugumas pareis nebe iš ginklų, iš karių, bet iš gyvenimo reikalų ir viriausiai iš dvasinės, kultūrinės gyvybės stiprumo.

Mūsų laikų žmogaus atrodimo idėjas.

Vėriškieji kartais šypsosi, matydami, kaip motriškosios nuolatai keičia savo dėvėseną. Bet tas šypsėjimas yra tik reiškinys nesupratimo to, kas tse dārosi. Modos yra atspindinys vidaus palinkimų, bet ir vidaus tamsėjimo arba sviesėjimo, apskritai vidaus pakitimo. Ir vėriškieji nepasilieka modos neuzgauti, gāl vienā antrā didi gāl ir kitā žmogū išėjus. O taip ant moteriškū ir vėriškū matyti, kokie savo ūpū gāl ir mintiū gyvenime žmonės yra. Kiti sakītū, koks jū skonis yra. Bet gāl teisingiau tvirtisime, kad žmonės tuo, kokį atrodimā nori turėti, apreiškia savo troškimus, savo siekimus. O tām tur-būt ne drabužiū modos, bet žmogaus pavidalas daugiau reiškia. Juo viriausiai dabar moteros ir rūpinasi. Tai jū slėpė drabužiū mediagoj, kaip maždaug simtas metų atgāl, tai jū vėl līg visai be jokios parodo,

kaip mūsų laiku. Kas protinčiau, nesunku pasakėti. Nelietiant perviršijimū, netoks pilnas apsitaisimas yra sveikesnis. Tik i tai tiek neatsizūrėta, nors pradia iš to pasidārė maždaug 30 metų atgāl. Norėta sveikiau ir žmogaus darbui pritinkamiau apsitaisiti. Bet šiandien norima, kad kūno pavidalas būtų numānomas po drabužiū. Nešvārūs žmonės ieško tame kažkokius tokiū drabužiū nešėjus geidimus. Kartais jū ir yra. Bet pagrindinis linkimas yra kitas. Tik pamānīkime, kad veidas ir rankos žīmiausiai parodo dvasinę psichinę žmogaus būti. O veidas bei rankos paprastai neapdengtos. Ir žinoma, kad kuo mažiau kūnas aptaisitas, tuo daugiau jis atspindina vidaus gyvibe. O jaja dabar žmonės kuo daugiau rūpinasi. Kiek tos gyvibės yra, tiek žmogus jaunas. Kur jū menkėja, tse randasi senātvė. Todėl ir norimas lieknas kūnas. Nėsa laibesnis ir atrodo jaunesnis. Vėl i tai taiko ir veido bei galvos dorojimas. Vėriškieji jau senai kerpa plaukus. Dabar tā pāti dāro ir motriškosios. Mintis ta pati. Visi nori jaunesni būti, gāl atroditi kūdikiškais. O nėra tai tik toks ūpas. Gilus žmoniū numānīmastas, kas dārosi žmogaus asmenīje, tokiu palinkimu apsiereiškia. Žmogus kopia ant naujo vidaus

laipsnio. Todėl žmogus nori atroditi nauju, jaunu. Todėl toks jo ir atrodimo idėjas.

Mūsų laiko asmens kultūra.

Kur tiktai mūsų laikų kultūra nutenka, tse žmonės ištraukiami i josios sūkurī. Viriausiasios josios pažimīs yra prāmonė ir prāmonės gaminiai. Jie net išiveržia i tā sriti, kuri līg Sale prāmonės pasaulio randasi, būtent i ūkininkū gyvenimā. Māsinos tse dirba. Žmogus turi mokėti su jomis apsieiti, turi dažnai daugiau prāmonininkas negu žemdirbis būti. Jām ir jau kūno raumenū jėgos nebereiškia tiek, kiek protas, mātīmas, galvojimas. Iš to išeina žmogui reikalas daugiau rūpintis savo kūnu, jeib visuose jo nariuose gyvibė veiktū, nors tūli māza tevertojami. O kurs nariū nevertojamas, tasai, kaip žinoma, silpsta. Taip išaugo iš mūsų kultūros gyvenimo kūno mankstīmas ir sportas. Tik jis per daug atsižvelgia i nīkstantiājā senove, i Antikvitā, i Romos ir Graikū nīkimo laikā, ir atsitolina nuo šiū dienū reikalū. Vīksta visokios rungtnės. Pasizūrēkime Graikū plastikos veikalus, kurie rodo jū athlētus, ir nustebisime, kiek māza dvasios, kiek menk vidaus sielos gyvenimo jū veidai apreiškia. Vėl-gi pasizūrēkime atvaizdus garsiūjū šiū dienū stipruoliū. Tas pats dalikas. At-

rodo, tarsi jau nebebūtū tse žmogaus veido. O visas sportas krīpsta i tā puse. Jis yra nevisai tikslingas mūsų laikū, mūsų kultūros reikalavimū vīkinimas. Tik išizūrēkime ir i mūsų sportininkus! Ar nors kiek jū kūnai atrodo grazėje sportāvimu? Kurs sulinkes, sukumpes eidavo, eina taip ir sportāves keleris metus. Mūsų laikui pridera rūpintis, kad kūnas sveikas išliktū. Bet kartu reikia ir pasistengti juo apreiškiti daugiau vidaus, dvasios-sielos gyvenimo ir taip jām suteikti daugiau grazumo ir jaunumo. Abu šiuodu dalīku pareina iš pilnesnio, sviesesnio dvasios-sielos gyvenimo. Tātai kitur yra ir suprata. Mokinasi žmonės ne šokti, bet laigiti, ivairiais judesiais apreiškdami pilnesnījū vidaus gyvenimā. Su tuo surištās ir raumenū itempimas ir paleidimas. Ir taip aiškėja viso to pasistengimo prasmė. Mūsų laikų kultūros žmogus nori pilnai viršū pagauti ant gamtos, nori galėti naudoties kultūros daviniais o pagaliau — nori savo kūnā sveiku ir geru irankiu dvasiniām bei sielos gyvenimui turėti. Tokiu būdu šis līg iškilā i svarbumā, līg jām teikiama pirmesnībė. Nereikētū nuo to pakripti. O kad Lietuvoj visi šie dalikai žinomi ir vertojami, yra tātiau permāza ir tse atbojama, kad jie nėra

pātis tikslai, bet priemonēs. Uz juos dār svarbesnē ģra sielos kultūra. Asmenimi pasirūpinādami, turime pirma josios atsiminti.

Vokietiu galia.

Kare ģi rodēsi tame, kad keturis metus ģie laikēsi kovoje pries beveik visā pasauli. Ir norint tikslingai sāntikiuot su tokia tauta, reikia gerai suprast, kame jos galia. Visaip tai aiškinatina. Bet vienas dālikas gāl geriausiai šī klausimā nušvies. Ģra tai rāstū gaminimas. Sveicoje ģra leidiāmas tarp-tautinis laikraštis: Le Droit d'auteur, kurs apie rāstū leidi-nius skelbia skaitius. Ir iSeina, kad Vokietiai nepaliginamai daugiau rāstū leidia negu kitos tautos. Taip paveikslui 1922 mts. Vokietiai išleido 30804, Britanija 10842, Jungt. Vald. Siaurēs Amerikos 8638, Francija 9432, Italija 5561 ir tt. vis maziau. Māz-daug taip būdavo ir kitais metais, būdavo po kārō, kaip ir pries kārā. Rāstū turinīs ģra vīriausiai mokslo klausimai. Menkesnē ģra dailioji raštija. Visa-tai parodo, kad Vokietiai daug knīgū rāšo. O kas rāšo, tas ir māsto. Todēl māstīme, mānīme, kaip tik ir randasi Vokietiu galia. Nēra galingesnēs jēgos pasauliē, kaip mānimo jēga. O jā Vokietiai taip ģra augine, kaip nē vieni

kiti. Ģra tai labai atbotinas dālikas. Jo nepaisant, žmogus gāli labai paklisti, ģpatiai, kuomet ģis savo tautos lemti ruošia. Bet nēra tuo, kas pasakīta, ģrodīta, kad Vokietiu mānīmas ģra jau ir augštiausiosios rūšies. Be to ģis dažnai dār kreipiasi pries save pātī. Vis dēlto labai ģis pastebētinās. Iš mānimo ir kīla atitinkamas veikimas. Nēra pagrindo Vokietiu dēlto bijoti arba juos pagerbt, bet svarbu ģū gāliā pažint, norint su jais tikslingai sāntikiuot.

Thākuras ir Gandhi. Situodu žmogū ģīvena Hindū šalīje. Ir tše daug reiškia. Pagarsējo net visame pasauliē. Abu dirba Hindū tautos lābui. Bet kiekvienas savaip. Thākuras (Anglai rāšo Tagore, bet ištaria Tagur) ģra raštiojas-poētas. Ģis uzdega kilniausiasias ir šviesiausiasias mintis, kurios ģām gālimos, savo tautietiu sielose. Ir tiki tokiu būdu savo tautā išvesiās iš dvāsios tamsumo ir sielos silpnumo. Šviesēje ir stiprēje žmonēs pātis pasitaisi-siā savo ģīvenimo pādētī. Mohandas Karamchand Gandhi nori tā pādētī pataisīti, ir tiki, kad tada ir žmonēs pātis gerēsiā. Berods ģis nedārō tai paviršutinišku būdu, kaip kiti žmoniū ģīvenimo tvarkītojai. Ģis bando žādinti ir dvāsines žmoniū jēgas. Pirm viso ģis

nor, kad ir polītikoje nebūtū veikiamā su kerštu ir piktumu, bet su tvirtu malonumu. Didiai ģis gailisi žmoniū skurdo ir vargo, iš kurio pasidārō kūnui visokie skaudumai. Tām pries Thākurui rūpi vīriausiai dvāsiosielos negalēs. Katras savo dārbu nuodugniau gelba, rodos negalētū būt abejotina. Jeigu nebus žādinamos žmogaus dvāsiosielos jēgos, žmogus, paviršutiniškai ir gelbētas, netrukus vėl pareis ģ senājā pādētī. Bet pats šviesējes, nušvies bei

pataisīs ir savo aplinkumā. Taip Thākuro dārbas rodosi ģilesniu, toliau siekantiu. Pries tai labai pasizīmi didis Gandhios žmoniū pasigailējimas. — Vakarū kultūroje pastebimi taipojau tiedvi pāziūri, kaip reikētū žmones gelbėti. Bet jiedvi daug tamsesni. Ir taip Hindū tauta, nors tūluose dālikuose toli atsilikus už Europos tautas, stovi minimuose klausimuose labai augštai. O tuodu jos žmogū gāli ir mums būtī ģdeālu.

Vds.

□□□□□□□□□□ Mūsuose. □□□□□□□□□□

Septineri metai

Lietuviū tautos saviškumo.
Sāko išmintiai, žmogus būk atsilukštines septineriu metų žingsniais. Todēl ir labai svarbus esās tiek metų laikotarpis. Tūlais žvilgsniais tauta ģra didis žmogus. Todēl ir tautai septineri metai daug reiškia. Berods, Lietuviū tauta neprasi-dējo tiktai septinerius metus atgal. Bet tuomet buvo kuriama jos valdiava, jos organizmas, tautos ģivata. Tauta ģivena savo ģivenimo sritiēje pirmus metus po ilgo laiko vėl nepriklausoma, saviška. — Daug reiskia, kad ģi galējo kurties savo ģivātā, kaip toji atitiko jos ģpatingumā. Ir daug reikētū pasakīti apie tai, ir ar pavikes

ar nepavikes ģra tasai jos dār-bas, ar ģai dziaugties ar liūsti savo ģivata. Bet daug svarbiau rodos, apsistoti prie to, kokia tūpusi ģra tuo laiku, tais septineriais metais tauta savo esmēje, kokie pakitimai ģviko žmoniū širdise ir sielose, tū žmoniū, kurie sāviškoj Lietuvoje ģivena. — Rods savaiame aišku, kad ģū mintiu ģivenimas, ģū mās-tīmas pasidārē daug ģivesniu. Visiems Lietuviams rūpi dabār Lietuvos padētis. O kuriām ģi nerūpētū, tas polītikos agitatoriū vertiamas ģa rūpinties. Tiktai, kaip dažnai rodosi, netinkamu būdu. Agitatoriai dažnai parodo netikrājā, ģū karštiāvimo visai sukraipītā pādētī. Toliau ir mokīklos, visokios viešos pāskai-

tos, įvairūs rāstai, laikraščiai ir įvikiiai bei įstaigos mokina žmones mąstīti, suteikia jiems visokias žinias ir lobina jų mintiū gyvenimā. Taip šiuo žvilgsniu tauta be abejonės ėra daug gīvesne tāpusi negu ji seniau buvo. Tik paskutiniu laiku rodosi līg žmonėms būtū rāstai ir mokslas kiek ėgrises. Berods tše daug reiškia ir ūkio padėtis. Tatiu līg ir noras skaitīti, prusinties būtū kiek atšipes. — Žīmiai ėra sukiles žmoniū gīvumas ir Lietuviū menui klestėjant. Daināvimas, mūzika, dailiojo meno pārodos, teātras pasidārė žmonėms reikšmingas. O kaip visumet, taip ir šišon, menas nepaveikė tiktai žmoniū ūpo gīvenimo, bet ir jų esme. Nėsa tatai ėra meno prasmė, būtent apreikšti žmogaus esmė ir jā kituose paveikti. Ir suprantamas dalīkas, kuo-didesnī žmogū meno veikalas apreikš, tuodidesnī jis ir sužadīs. Koks menas tautose, tokios jos menkos arba svarbesnės. Ir apsištodami prie mūsų koncertū, prie mūsų pārodū, prie teātrū, galėtūme daug pamāstīti ir spresiti. Reikia tik pasistatīti klausimā, ar mūsų menas tais laikais ėra savo apraiškuose svarbėjes, ar didesnis negu ligšioliškasis žmogus žmonėse ėra žādinamas? O tā tirti tikru pasidavimu. Tada galėtūme ir tarti griežtā, aiškū spresmā. Dailiajame mene ėra

keli didībės pāžīmiai. Mūzikos sritīje veikė iš liaudies meno surinkta galia didiame koncerte. Bet naujų didiū veikalū, žiūrint ė reikšme, dār laukiame. Teātre? — Rodos tše ne menas o prāmogū tikslos vīriausiā vietā uzima. Tautinio teātro diegas jau rodėsi viltingai Vilkolākīje ir Tautos Teātre. Dabar sāko, kad aniems tše pasidārbāvusiems nebeleidiama veikti. Ėra, rodos, pastebėti nevīke māžmoziai, o tikrojo pāgrindo, ten siekiamojo tikslo esmės nepamatīta. Aišku, kad tše apsi-reiškia ne žmoniū didumas. O tai, kaip rodos, pareina dār iš kitoko. O ė tai reikėtū kuorimčiau pažvelgti. — Tretiasis svarbus dalīkas o gāl svarbiausiasis ėra dorovė. Ir tše pakelsime klausimā: Kas jos sritīje ėvīko šiais septīneriais metais? Be abejonės daug padārė blogo Lietuviū tautos dorovei didīsīs kāras. Ir sunku bus atskirti jo išdavus nuo tū, kurie išėjo iš nepriklausomosios tautos gīvenimo. Bet ar gālīma bus girties, kad dorovė dabar gerėja? Tūli tautietiai labai liūdi dėl dorovės silpnėjimo. Tūli Lietuviai tiki jā stiprėjus. Kitiems vėl dorovė visai nesvarbi. Tai kokia ėra dorovės būtis Lietuviū tautoj? Reikėtū ė tā klausimā atsakīti su visu teisingumu. Seniau Lietuviai gīveno vīriausiai po Rusū valdia.

Tautai iškilus iš tos padėties, līg jos dorovė nušvito, līg šventas pasirīzimas visus apėmė. Bet ar taip ir pasiliko? Ar neprasidėjo rasties visokie priešingumai tarp žmoniū? Ar nedīgo trāšiau negu seniau gobšumas, apsileidimas, pasileidimas, visokie geiduliai ir troškimai bei neteisingumai? Ar neprisieina dažniau skūsties savo žmoniū netikumais, kaip seniau dėl kitātautiū? O ar līgiu būdu ir tvirtėjo šventi kitū pasirīzimai? Ar auga skaitius tūjų, kurie visa stāto tautos lābui? Ar tiejie, kurie stovi tautos priešakīje, ir duoda tautai gerā paveikslā? Ėra be abejonės daug dorū žmoniū visuose luomuose, gāl mūsų tautoj daugiau negu kitose nebojant to, kā kiti mus šmeiziantio pasāko. Tatiu nėra jų gana. Ir neauga taip greit skaitius tūjų, kurie tautā traukia augštīn ė žmoniškumo šviesā, kaip tūjų, kurie jā vertia ė tamsā. Kas atsāko uz tai? Lengva ėra, visa prikišti tautos gīvātā valdantiesiems. Bet tuo māža-kas padarīta. Ėra berods teisībė, kad valdantieji neša atsakomībe. O pirm visū. Bet ne jie vieni. Kiekvienas tautos sūnus ėra veiksnīs tautos dorovės kilime arba grimzdime. O kas nori kā reikšti tautoj, tas visumet turėtū omenīj turėti, kad tauta nedorės, jeigu jis neprisidės prie tautos dorinimo,

ne pamokslū skelbimu, bet savo paveikslu, savo sielos ir širdies gīvenimu. Kiekvienas atsāko uz visā tautā. Jos gīvībė, jos nepriklausomībė, jos saviškumas pareina iš kiekvieno tautietio pasistengimo būtū žmogus garbingiausioje prasmėj. Nieko nereiškia tše koks veido, eisenos ar šiaip koks rimtumas, bet visa širdies ir sielos skaidrumas. — Septīneri metai prāėjo. Jū atvaizdas galėtū aiškiau būt parodomas. Bet nereikia to, jeigu ir šiuose keliuose žoduose kiekvienas-kiekviena rastū rāginimā zengti skaidriuojū žmoniškumo taku tolīn. Tada po kitū septīneriū metų gāl viltingiau galėtūme kalbėti apie savo tautā. Jos veidas atrodītū gāl nušviestas Augštībės palaiminimo.

Lietuviū sātīkiāvimas vienū su kitais.

Noriu po to antraščiu aiškinti labai atbotinā dalīkā Ir labai būtū geistina, kad ė jī atsižvelgtū didi ir maži. Ėra Lietuviū būdas sātīkiuoti su viens kitu tikrai širdingai, jeigu žmonės nors kiek ėra dori. Gražiausieji mano atminimai apie tikrai širdingā sātīkiāvimā mān parodo vien tiktai Lietuvius. Bet tuomet Lietuviai gīveno tarsi maži, menki. Kitaip virto tos pādėtis, Lietuvīū tautai pasidārius nepriklausomai. Dabar sātī-

tikiai iš menkumo, iš pasislėpimo nusikėlė į platumą, atvirumą, viešumą. Ir nuostabu būdu, to Lietuviams prigimto širdingumo jau lig nebe taip aiškiai matyti. Lietuviai dažnai telkiasi į būrius (partijas!), kurių vienas į kitą žiūri kaip į didžiausiąjį priešą. Ir atitinkamai jie ir jų žmonės apsireiškia. Tik klausikimės arba skaitikime, kaip vieni apie kitus kalba! Ne sakau, ką jie kalba. Gailima kitą kritikuoti, gailima jį visą prikišti, tati tiek nereiškia, kiek tai, kaip tai dąroma. I tai reikia kreipti visą dėmesį. Tuomet aiškėja pilnai sąntikiavimo esmė. Ir numanīt, kas mūsų žmones ĩra użnikes, kad taip retai tėra matyti ans žmoniškasis kilnysis širdingumas. Nieko gero nebėra mātoma tame, kurs kritikuojamas. Nebekrituojama, jeib aiškėtū, kas visai tautai kenksminga ir kas jai būtū naudingiau, bet kadāngi kas-nors kritikuojantiām netinka, kadāngi jis tikisi visa geriau padarīsias. Taip kartā kas-nors rāšė, būk kokio augsto valdininko veidas nieko nereiškiās savo nutukime. Žinoma, kad veidas daug pasāko apie žmogaus vidū. Bet sitā keliant ĩ viršū, matyti, kad visai be augsto tikslo ir vien iš pasimėgimo nutarti rāšoma. Reikėtū tada pažvelgti ĩ patiojo rāšitojo veidā. — Kad pagaliau suprastūme, jog visas mūsų dār-

bas, ir-gi kritikos turētū derėti tautos lābui, turētū būti teigiamos rūšies. Kaip tše gālima kišti savo nekantā, savo prilikimā arba priešingumā? Matīt, patiū tše garbės troškimas, arba patiū garbės neatbojimas daug reiškia. Kuomet mūsų žmonės ir viešame ir politiškuose klausimuose bus tikrai žmoniški? Berods tše paveikslā turi duoti kaip tik tie žmonės, kurie gāliā turi savo rankose. Bet kā reiškia bausmės, kurios użdedamos tūliems kritikāms? Berods gāli būt, kad ta kritika paroda kritikuojantiojo nelabumā. Bet tik nėra tikslinga keršiti. Valdantiūjų użdavinīs ĩra žmones vesti ĩ darnā. Tiktai harmoningi sąntikiai ĩra pastovūs. Ir tik toji tauta ĩra stipri, kurios vaikai sąntikiuoja vieni su kitais širdingiausiu būdu. Visos kritikos reiksmė ir jos nauda tame pasirodo, ar ji derina ar skiria žmones. Ir tasai pasirodo tikru tautos nenaudėliu, kurs kuo-daugiau sukelia priešingumo, piktumo, neapikantos. — Pirm visū iš valdantiūjų reikalautina, kad jie atbotū evolūcės keliā. Evolūcė veda ĩ darnā, ne ĩ suskilimā, sugriuvimā. Valdantieji žmonės joku būdu neturētū prieš tai nusidėti. Visumet turētū jiems omenij būti tas zodis: Kurs jūsū nori būti pirmasis, turi visū

tarnas būti. Kurs gīvena taip? — Negālima iš kiekvieno reikalauti, kad jis ir tājį pasitiktū su širdingumu, kurs jį ĩra peikes, darkes. Bet kurs ĩ valdantiojo vietā stojasi, turi mesti papras-tojo žmogaus ūpā. Jām vien turi akij stovėti tautos, valdiavos gerovė. Žinoma, reikia tā gerove gerai suprasti, būtent kaip tati, kas tautā kelia ant augstesnio žmoniškumo laipsnio. Tām tikslui turi būti visa dąroma. Ir todėl visai be ūpo reikia žmonėmis naudoties tām tikslui pasiekti. Neturi būti klausama: Kurs žmogus manes nekritikuos ir mano žigius? Bet: kurs žmogus ves tvirtiau visā tautā artin evolūcės tikslo. Mokslininkas skirsto chēmės elementus ne kaip koks jām patinka, bet kurs reikalingas ĩra. — Taip sąntikiuodami išlengvo išaugtūme lig to laipsnio, kad su širdingumu galėtūme kiekvienā tautos sūnū pasitikti. Ir taip tad būtū kuriama ir tvirtinama darna, kuri suglaudia visā tautā ĩ vienetā ir jā padaro neapveikiama.

Mestinas ĩprotis.

Jau seniau pastebėjau, kad mes mėgstame labai greitai kitus ĩtart. Išgirstame, arba pamātome kā-nors, kas abejotinos vertės, ir tuojau kalbame nutardami. Ipatiai tautiniu žvilgsniu mes linke abejoti savo tau-

tietiais. O gana dažnai be tikro pagrindo. Ne kartā tai patįriau. Tarsi mām būtū lemta tuojau ĩspėti mūsų žmoniu pāklaidas. Paveikslū tām nenorėčiau duoti. Geros vālios žmonės patīs susipras ir pasitaisīs. Ir nekalbės nutariantiai apie kitā žmogū, jeigu tām nebūtū ĩstikrūjų svarbaus tikslo. Ir blogiausias žmogus, kadāngi jis žmogus ĩra, turi teisės iš kitū reikalauti, kad atbotū, kas jame dār ĩra ir gero. Kas apie kitus kalba, norėdamas juos išpeikti, patsai menkos ĩra dorovės. Ir iš to, kaip žmonės apie viens kitā ir kā jie kalba, matyti dorinis jų laipsnis. Kaip apskritai tat, apie kā žmonės kalba, parodo, kokie jie viduje, vargingi ar turtingi, kilnūs, taurūs arba niekingi. Kitā apžodiuoti, jį šmeizti, statiai priešinasi žmoniškumui. Šmeizimas ĩra blogumo reiškinīs, žādina piktumā ir skiria žmones nuo viens kito. O žmonės tām gīvena, kad išlengvo ĩ gražiausiąjį sutarimā pareitū.

Lietuviū tautai

žalingi dalikai.

Žimiasiasis ĩra alkoholas. Daug jau dąroma, kad jis būtū šalinamas. Vis dėlto jis stipriai dār vartojamas. Ir bus geriamas, kol žimesniejie tautos žmonės tuo nesiliaus. Todėl neturētū nė vienas žmogus, kurs girtauja, użimti valdiavoje nors

ir tik prāsto valdininko vietā. Mokītojas, gīdītojas, teisējas ir kunigas turētū iš vietas būti paleidiami, jeigu girtautū. Bet tie, kurie valdīos pirmoj vietoj stovi, neturētū niekumet alkoholo vartoti. Valdīos zmonēs turētū būti visumet blaivūs ir nepajudomi kaip zemēs ašgalio zvaigždē. Jie turētū visiems būti pasitikimi. O alkoholas ne tiktai kvailina zmogū, jo smāgenis sustingindamas, bet padāro jī ir ūpingu, o tokiu zmogumi negālīma niekumet pasitikēt. — Kitas dalīkas, kurs labai kenkia tautai, īra godusis mēsos vālgīmas. Kuo-daugiau mēsos vālgoma, tuo-daugiau gerīama ir alkoholo. Bet ir beto patī mēsa zmonēs kenksminga. Tūlos ligos statīai iš mēsos ēdīmo pasidāro. O dabar, kur nezinēliū dār skelbiama, būk mēsa esānti maistas net gerīausiasis, Lietuviū tauta netrukus leisis pakalnēn. Tautos sveikata dār todēl kiek gera, kad kaimīetiai ne taip regulārai kaip miesto zmonēs vālgō mēsā. Bet kaip bus īkālīamas zmonēs didīsis apsirīkīmas apie mēsos maistingumā, jiejie pradēs taip-gi netikusiai misti. — Tretīasis naikīntojas īra saldīnīai. Kad zmonēs tik pagālīau susiprotētū! Saldīnīū fabrikos dabar jau ir Lietuvoj pastafītos. Vargšē mūsū tauta! Jos vaikai dzīaugīasi, kad jī silpnīnāma. Bet kā

pasakīsi, kad tie, kurie zmoniū sveikata rūpīnties turētū, pātīs nezīno, kad saldīnīai kenksmingi. Jie statīai gīrauzīa zmo-gaus kaulus. Sveika vālgīti tēra saldīnīai iš medaus. Bet ir gi tik tada, kad vālgoma saikīai. — Līgiu būdu kenksmingas īra tabākas. Jo vartojīmas pasidāro tikra līga. Uzējusi ant zmoniū kaip kokīa pikta dvāsia, juos ir nuodīja — nuodīja, kol nenubengīa. — Bet kuomet visū tū dalīkū Lietuviū tauta atskrītīs? Kas galētū jīems īkvēpti tā īsmīnti ir gālīā, visiems tiems dalīkāms šālīnti, kad pasīlīktū tauta natūrālīa, sveīka, zmoniška?

Mirties bausmē.

Be abejonēs reīkia tuos zmonēs bausti, kurie kitiems tītīa kenkia. Tik ne visumet tai dāroma ir tikslingai. Pātīs teisējai dār visokiū menkumū zmonēs. Bet mirties bausmēs neturētū būti. Kā jī reīškīa, negālīma mūsū laīko zmonēs paīskīnti. Zmonēs su mokslu visai tām nēra priēnami. Bet pasakīti norētīau šīson, kad mirties bausme nieko nēra pasiekama. Senai jau suprasta, kad jī nesulaīko zmo-gaus nuo zudīmo. Todēl bereīkalinga šītokīa bausmē. Bet jī īra ir kenksminga. Ne vien, kad zīnia apie zudīmā zīaurīna zmonēs, bukīna dorove, patsai īvīkis

turi dār slēpīningā reīkšme, kurios begālo didī skaudumā negalētīau niekām paīskīnti, kurs nēra sieloje pabudes. Galīu tik pasakīti, līg vaīzdu, kad mirties bausmē tarsi visā tautā aplīēja bīaurumu, pīktumu, naikīnīmo noru, iš ko dīgsta naujas zmo-gaus zudīmas. Bet ar kas-nors tīkēs manī! Dēl Lietuviū tautos gero prašītīau kiekvieno, kurs prisīdēda prie īstātīmū leīdīmo: Įsmeskīte iš Lietuvos tokī būdā bausti! O kuo-greitīau! Bus tai tikras tautos gīvībēs apsaugojīmas.

Didīai reīkšmingi apsirīkīmai.

Ira jū mūsuose begalis. Mes īpatingo līkīmo tauta. Todēl tūli ir pateīsinami. Ir nereīkalinga apie juos kalbēti. Vis dēlto kelīos vīriausiūjū turi būti menamos. Tik nēra svarbu, kad jos būtū skelbīamos, bet ven-gīamos, kad augtū susīpratīmas. Kiek jie kartais tautai kenkia, lengvīausīai pasīaīskīsīme apmāstīdami, kā, štai, koks dār-bas reīškīa. Kalba zmogus, kur tik pasidāro progā ar gāl kur ir nēra progos: „Mes pasīēmēme Klaīpēdā, pasīimsīme ir Tilze, ir tt.“ Ir visi susīrīkusīejie, išēmūs vienā-antrā, garsīai ploja rankomis, gīvai prītardami tokiems zodiāms. Bet apmāstīkīme, kas mes, kurie kā pasīēmē ir kā pasīims? Rodos pirma reīkētū rūpīnties tuo, kas

tautai paskīau paimta. Dāro tai berods jos diduma. Sāko: „Mes be Vilnīaus nenurīmsīm.“ Bet ar nors jām pasīimti īra jau gana jēgū? Kur tai jos uztektū Lietuviū tautai dār ir kitiems zīgīāms? Todēl nereīkētū kalbēti apie tai, kā dār pasīimsīme, bet veīkīau apie tai, kaip palai-kīsīme, kas dār Lietuviū tautos īra. Tām netekti, īra tikras pa-ojus. Tokīos „gudrībēs“ jī pasīšaukīa. Aīšku, kad jos zādīna kitū nekantā ir priešīngumā. Gāl tūli ir tīki, mums tai ne-kenkiā. Tīki, Lietuviū tauta esanti visū kitū tautū mīlīma, visos kitos iš visū šalīū jā tik glos-tantīos ir jai teīkiantīos visokiū gerībīū! Ar gāl ne? Tik susīpraskīme! Mes tiktai dār nevisai apāke! Bet taip kalbēta ir tām prītarta! Berods, nezīnoma, kas gālī īvīkti. Bet ītai, kas nezīnoma, protingī zmonēs nedēda nei zodiō nei dārbo. O jeīgu jau geīdīamāsī krāštas būtū tekes Lietuviū tautai, ar jos gīvībē nors kiek tuo ir būtū stiprinta? Kas dār kiek regētī gālī, turēs atsīlieptī neīgīamai. Bet dalīkas dār kitas. Patīre tokīas kalbas, mīnīmūjū kraštū valdītōjai — nekalbu apie Vilnīū — rūpīnāsī tuoju, kaip tokiems siekīmāms pasīpriešīnus. Ir pirmutīnis jū zīgīs tegālī būti, visām tautīnīām Lietuviū gīvumū rūpīmāme krašte slopīnti. Nieko tai nekenktū, jeīgu tas gīvu-

mas ten būtū dār stipras. Užgavimas sušaukia pasipriešinimą. Bet kad ugnies vos tēra dār kibirkštis, tada persmarkus papūtimas jos neįputia, bet užgesina. Tā žino visi protingi žmonės. Lietuviams mūsų laiku svarbiausias dalikas yra, kaip tautinė gīvibe stiprinus. Tai gali pavikti ir po kitos tautos valdia, jeigu ta tauta tautinēs Lietuvių gīvibēs neslopina. O tokį slopinimą kaip tik anie kalbėtojai sušaukia. Ir taip tai išeina iš tokių „gudrībū“ tautai ne stiprėjimas, bet jos daliū anapus ribū nīkimas. O tām tūli plodami pritaria. Turbūt laiko tokius kalbėtojus dār tautos didvīriais. — Kitas dalikas yra šitasis. Lietuviams pasiemus valdiā Klaipėdos krašte, kaž-kuriū karštuoliū buvo nuvertiami du Vokietiu paminklu. Ir tūli Lietuviai mănē, Vokietiu tautiskumas taip nustojes to, kas jī būt galējes stiprinti. O Lietuviai tū paminklū nebūsiā erzunami. Ir įviki pasiliko koks buves. Bet rodos, niekumet nereikētū atsizvelgti į tai, kas vienām-antrām tinka ar netinka, bet į tai, kas yra tikslinga pasiekt šviesesnei ateitiai. Paminklu-du buvo nuverstu, bet jie nesiliovē veike. Turbūt ir akliems dabar aišku, kad juodu daug daugiau padārē nuverstu, negu kad juodu būtū stovėjusiu. Nuverstu-du nuolatai žadino

kerštā prieš Lietuvius, kadangi jie laikomi atsākomas už nuvertimā. O koks tikslas tām, kurs kitū gana neapkentiamas, dar tītia prieš save sukelt piktumā? Rinkimai Klaipėdos krašte aiškiausiai įrodē, kaip gīvai dār ir po tūlū metų veikē nuverstu-du paminklu. Juodu palikus, kokiu juodu buvo, juodu būtū likusiu historēs dalīku ir išlengvo kitā reikšme įgijusiu. Dār-gi būtū atnešusiu Lietuviū tautai garbe, kad ji nieko negriaujanti o tik stātanti. Dabar tuodu paminklu naujai pastatīti, būtū kiek sunkiau. Bet tai dār savo valia, vis dār būtū garbēs žīgis. Tik reikētū gal motriškāji paminklā kiek pasukti į kitā šālī. — Pagaliau turētūme suprasti, kad įpatiai politikoj nėra tikslo, išsvengiamāji piktumā niekais žadinti. Ir gelžkeliu stotiū vardus Klaipėdos krašte nebūtū reikēje vien lietuviškai parašiti. — Lietuviū tautos gīvibē tvirtinama ne tokiais darbeliais, bet esmingiausiai. Lietuviams nepridera būt sieloje menkais, mažais. Jie turētū gīventi nors kiek su dvāsios didumu.

Tamsus šešelis.

Buvo Lietuviū štai kas kur nors pāsakojama. Lietuvis menininkas suruošes savo veikalū pārodā. Vienas jo lipdības darbū atvaizdāves garsū mūsų

laikū Lietuvos žmogū. Įėjes kartā į pārodā taip-gi žimus Lietuvis, ėmes daužiti šī veikalā. Piktinos vieni-kiti tuo veikimu. Kiti gal ir šaipēs. Bet tuo niekas nepataisīta. Įviki tautos gīvenime yra tamsus šešelis. Veikta, līg symbolu kā apreikšt norint. Bet gal ir iš staigaus keršto suliepsnojimo. Ir kila klausimas, kaip galējo toj mažoj, vargingoj, kitū tautū niekinamoje tautoje du žmogū, kuriuo-du rūpinosi savo tautos gerove, į tokį priešingumą išisokti. Nieko nebūtū pasakita, jeigu vienām kalte priskaitītūme. Ne daug daugiau aiškētū dalikas, abudu kāltinant. Tame įvikije atsimuša tautos būsenā. Matīt, tautos sūnūs tampa kartais didiausiasiasias vienas kito nevīdonais užuot visiems nors ir nesutinkantiems dirbti tautos lābui ir taip vienas kitām artinties. Mūsų tautos sūnūs matīt, dažnai tēra pasieke tā kultūros laipsnī, ant kurio norētū tautoj vadovaudami patenkinti savo troškimus ir kartu tautos reikalus. Vos bematītī vienas-antras, kurs visa darītū tiktai tautos lābui. Gana dažnai dār yra tokiū žmoniū, kurie tautos organisme dirba duobkasiasias, o laikosi ir yra laikomi tautos didvīriais. Kiekvienas žodis ir dārba, kurs netraukia žmoniū į bendrumā, bet juos kursto prieš viens kitā,

yra tautos griovimas. Kad stinga mums žmoniū, kurie moka tautos jėgas sukelti kilniām darningām veikimui, tai mūsų nelaimē. Kad nėra dār neapribuotos meilēs į tautā ir į žmones apskritai, tai gamina tokius šešelius kaip minimā įviki. Ir toks šešelis gali išlengvo užūkti tamsiā naktī, jeigu toliau augisime nekantā prieš viens kitā. Ir kol nepranīksime, mes vargisime ir skursime, vienas kitā kankīsim. Bet gal prašvis mūsų žmogaus didībē, kuri neatsizvelgs į save, į savo turtā ir garbe, ir visa pamirštantiu pasišventimu sukurs tvirtiausiā laime tautai ir tik tuo ir-gi sau. Su tokiu prašvītimu pranīktū ir pānašūs šešeliai kaip minėtasis. O kad tai įviktū, tām tegul vienas kitā rāgina ir tām duoda savo elgesiu paveikslā. Pradiā tām norētiau būti padāres.

Kuomet tauta nepriklausoma.

Apsizvalgīkime pirmiau jusniū pasaulīje! Aišku, kad nepriklausoma yra toji, kuriai gīvoms jos reikmenēms patenkinti nėra būtinai reikalingos kitos tautos. Nepriklausoma tauta, gīvendama savo krašte, turētū galēti visa tai gaminties, kas jai reikalinga. O turētū pasistengti apsieiti be to, kas tik už brangius piningus iš kitur gali būt parvezama. Tada Lietuviai su išdidumu galētū pasa-

kîti, gîvenâ savo gâliomis, gîvenâ tuo, kâ Lietuva jiems teikia. Toki iðdidumâ auginti, daug reikstû Lietuviû tautos nepriklausomîbei. Bet reikia suprast, kad siðon kitû tautû turtai ir pâdarai neniekinami. Kiek jie mûsû tautai galêtû reiksti, labai aiðkiai numânoma. Mûsû norêta aiðkinti nepriklausomîbês prasmê. — Tik toji nepriklausomîbê, apie kuriâ ligsiol kalbêta, têra labai pavirsutiniða. Ir ji labai mâza tereikstû, jeigu vidujinê tautos vaikû gîvîbê būtû penama kitû tautû dvâsia. Tuomet noroms-nenorms Lietuviû tauta būtû îtraukiama î kitos tautos gîvîbês srove ir jos prarijama, nors ji ir būtû jusniû pasaulije nepriklausoma. Kiekviena tauta, matêriâlai ir nebûdama priklausoma, bûdama laisva, bus esmêje tiktai tuomet nepriklausoma, kad ji gîves dvâsiniu savo gîvumu, savo îpatingumu, kad ji gîves ir-gi taip ið savo, ir bus saviðka ir savinga. Kiekviena tauta turi to gîvumo prâdiâ savîje. Tik reikalinga jî auginti ir stiprinti. Jis reiðkiasi dorovêje, mene, bet ir moksle. Dorovês ir meno sritije visumet tegâli būti ar patiû dorovê ir menas, ar dorovês bei meno visai nêra. Nêsa abu têra gâlimu, zmonêms apsireiðkiant ið savo esmês. Moksle gâli būti ir skolinimo. Nors ir menkiau-

sias zmogus savo mokslo turi. Tik tas ne daug tereiðkia. O todêl tûli tiki mokslo îgîjâ, visokias zinias îsikâldami. Mokslo tse îra, kur zmogus savo dvâsios jêgomis stengiasi tirti ir iðtirti. O gera, kad jis mokinasi tai padarîti tikslingu bûdu. Norêdama būt nepriklausoma ir vidaus gîvenime, Lietuviû tauta turi minêtose zmogaus gîvenimo sritise augti ir stiprêti, auginti savo gîvîbês vaisius, kurti savo kultûrâ, vidujiniame gîvenime plêsti savo gîvîbês skritulî ir kurti savo gîvîbês âpraiðkû rûði.

Kaip mûsû tautai pralobus.

Kaip zinoma, lobî gamina zmogaus dârbas. Ir norint lobti, reikia dirbti. Vêl-gi zinoma, kad Lietuviai ir gana darbštûs. Kur jie dârbâ moka, jie jî ir dâro visomis savo jêgomis. Zinoma, kad îra kaip visur ir Lietuviuose tinginiû. Bet neziûrint to, Lietuviai turêtû lobti. Tik lobis ne vien gaminamas, jis îra ir vartojamas. O jeigu tai dâroma tuo patiu godumu kaip lobis gaminamas, jo vis nêra. Reikia todêl maziau suvartoti negu gaminti. O kaip rodos Lietuviai galêtû tokiu bûdu daug sutaupîti. Daznai buvo priezasties pamanîti, kad Lietuviai daug perdaug vâlgo. Rimtai apmâstius visa, pasirodo, kad tuo patiu maistu, kuriuo dabar Lietuviu tauta minta, ga-

lêtû tris kart tiek zmoniû gîventi. O kas dâr labai svarbu, jie būtû daug sveikesni. Treioji dalis duonos, pieno, sviesto, ir tt. uztektû pilnai Lietuviû tautai iðmaitinti, kiek jos dabar îra Lietuvoj. Visa, kâ ji virðum to saiko gamina, ji galêtû kitoms tautoms suteikti, kurios kitus dalîkus uz tai jai duotû. Nereikia manîti, að pervirðijâs ir gâl nezinâs, kiek zmogui reikia gerâm iðmitimui, arba að nebûtiau visa apmâstes. Ne, iðtikrûjû, kaip ir kitos tautos, paveikslui Vokietiai, Zîdai ir tt., taip ir Lietuviai daug perdaug vâlgo. Ira tai îpratimas, kurî gâlima mesti. Jis ne vien bereikalingas, jis îra ir kenksmingas. Reikêtû visumet tik tiek vâlgti, kiek reikia, norint būti sveikâm ir visokiâm dârbui tinkamâm. Badêti niekas neturêtû. Tik sunkû rankû dârbâ dirbant, reikês kitokiu maistu maitinties, negu tai dâro zmogus, kurs daug galvoja. Jokiû bûdu nereikêtû perdaug vâlgti. Bet apie tai prisieis kitur pasiskaitîti. Maziau vâlgdama, Lietuviû tauta keleriû metû laiku labai pralobtû.

Zmogus ir jo zodis.

Jau daznai prisiêjo apie tai kalbêti, kad Lietuviai mûsû laiku ne tiek svarbumo deda ant zodio, kurî bî-kâm iðtaria. Senasis posakis: Pasâkê ir lig kirviu nukirsta, rodos nedaug bereið-

kia. Daznai tai patîriu. Tai susieini su zmonêmis, kuriuos rodos reikia iðtikrûjû gerbti. Jie kalba, pasâko si ir tâ darisiâ. Ir visâ savo veikimâ ant to guldai. Bet pasirodo, jie nê manîti ne mânê savo zodî vîkinti. Ið to tada ir pasidâro kitas dalîkas. Tokie zmonês ir nededa svarbumo ant to, kâ kitas jiems sâko arba pazada. Taip tada nêra tikro ir tvirto sântikiâvimo tarp tokiû zmoniû. Todêl mân jau ne tik vienâ kartâ prisiêjo stebêties, kaip tûli lengvai apsieina su sutartimi. Raðai jiems, kaip turêtû visa tvarkîti, jie pazada, ir manai, dabar visa sklandiai îvîks, tai stai, ir apsireiðkia, kad jie vis dâr abejoja, ar tik nebûsi visâ pirma pareikstâjî savo norâ pakaites. Iriðeina visokie apsirikmai ir trukdinimai. Jiems iðvengtî îra vienas kelias. Reikia pasistengti savo zodî tiek vertu laikîti kaip savo asmenî. Zodi pakalbêjes o juo nebesirûpindamas, pats save niekini. Bet zodî dâves ir visu savo zmoniðkumu uz jî stodamas, savije tvirtêji, tarsi augtai. Todêl garbingo zmogaus zodis îra kaip kokia uola. Ant jos gali statîti ilgû laikû veikimâ. O tauta, kuri susideda ið tokiû zmoniû, kuriems zodis îra tarsi asmenîbês dalis, taip stiprêja, kad jâ nelengvai kas apversti galêtû. Mûsû tauta dabar atsigauna tûlais âtzyvilgiais.

Tai neturėtų palikti nepabojusi šio silpnumo. Mes norime būti vėriška tauta. O tokiai zodis yra plienas.

Kaip tautos dālīs kitū valdiavū ribose gaivinus.

Apie patius žīgius jau dažnai rašėta ir kalbėta. Todėl šišon nebus tai kartojama, bet dālīko esmė nušvietiama. Māzos kai-kurios tautos dalelės kitos tautos ribose nuolatai yra tosios gīvumo srovės patraukiamos. Ir ten gīvenantiems atskiriems žmonėms reikia nuolatai tvirtinties savo tautiškume. Daug tše reikštū gīvas sātīkiāvimas su kitais tos patios tautos žmonėmis ir rāštū skaitīmas. Bet už visa svarbiau, kad patios tautos gīvenimo atgarsis žādintū juose pasigērėjimo jausmā dėl priklaušimo prie jos. Paprastasis pasistengimas išlaikīti savo tautiškumā bus visumet gadinamas kitos tautos gīvumo, kaip pajūrīje iš smilties vaikū statītiejie nameliai nuplaujami jūrū bangū. Kitaip virsta dālīkas, jeigu tas pasistengimas kila iš gilaus savo tautos pasimėgimo, iš tikrojo jos gerbimo ir pamilimo. Bet tai tesiranda kartu su tautos garbingumo klestėjimu. Tas garbingumas tada tarsi atsimuša kiekvieno tautos vaiko širdīje ir jī laiko prie savo tautos, kad jis nuo jos nebeatplēšia-

mas. Todėl norint gelbėti tautos daleles svetimose ribose pirm viso reikia rūpinties patios tautos branduolo garbingumu, dvāsine, kultūrīne jojo verte. Ir visos svarbesnės tautos jėgos turėtų tām būt telkiamos ir naudojamos. Norėti, kad jos vien dirbtū atskiroms dalelėms gaivinti, yra netikras tū jėgū īvertinimas ir nesupratimas tautos gīvībės ir atsigavimo klausimo esmės. Jeigu visa dāroma, kas tautos branduole tautine gīvībe tvirtina, tada ir atskiros dalelės geriau aprūpintos. Bet tada ir atsiras užtenkamū jėgū skirtingiems jū būtinumāms.

30 metų sukaktuvės.

Metais 1925 suėjo Tilžės Lietuviū Giedotojū draugijai 30 metų. Bet visais 1925 m. jai nesisekė surengti nors vienā viešā koncertā arba švente. Vokietiai tām neuzleido jai sālės. Patioms sukaktuvėms švest jau ir buvo sālė gauta, tai uždraudė Vokietīū valdia vīkinti koncertā. Kaltas dėlto nėra vien Vokietīū menkumas, bet ir tie Lietuviai, kurie netikusiomis kalbomis Vokietius gāsdino. Kuomet išmoksime taikingi gīvent su viens kitu?

Mūsū tauta.

Vargšėlė ji yra. Tiek jā peikia! Kur tiktai klausais, girdi jā zeminantiū zodiū. Tik

retai kur yra ir kitaip kalbama. Paprastai jī peikiama, kad rodos tām nėra nei gālo nei krāšto. Ipatiai tai dāro dabar Vokietiai. Bet ir kitos tautos mūsū neaplenkia. Ir gālime pasiskaitīti riebiausiū šmeižtū īpatiai apie ātskirus āsmenius, kurie kaip noris tautos aikštėje stovi ir veikia. Irodomi visokie jū menkumai ir silpnumai, vīriausiai dorovėje. O kas skaudiausiasis dālīkas, gana dažnai su teisībe. Matīti juose dorinis ir dvāsinis mūsū tautos ātvaizdas. Tada ir peikiama visa, kas mūsū tautos yra, tautinės jos āpraīškos, jos īstaigos, Lietuvos tvarka, jos valdia, jos valdininkai, ir tt., ir tt. — O negana, kad kitū tautū žmonės mus peikia, dāro tai ir pātis Lietuviai. Sāko, vieni kiti kritikuoja, jeib pasitaisītū. O tai niekumet neīvīksta. Kritika, kuri yra nutarimas, yra dažnai šmeižtas, ir nieko nepataiso. Lietuvīū tauta tokiu būdu tik nukentia. Kitiems duoda tarsi īrodīmā tām, kā jie apie mus negero supāsakoja. — Bet rimtai apie savo tautā pamāste, kā gālime pasakīti? Palīginus jā-ī kitas, jī maža ir dār varginga. Visame, kur žmogus apsireiškia savo gabumais, savo protu, savo miklumu, visame, kur eina klausimas apie kultūrā, apie tai, kā viena antra tauta žmonijai ir jos pāzangai ligšiol yra reiškusi, mūsū tauta beveik

visiškai nepastebima. Visuose dālīkuose, tai mokslo, meno, dorovėje, ī jā skaitant ir politikā bei kultūrā apskritai, mums pridera būt labai kukliems. Kur kā esame padāre, tše mūsū žīgiai ligšiol tėra daliniai vīke, daliniai nevīke. Net-gi tše, kur dār galėtūme kiek reikšti, būtent dorovėje, beveik kas dienā toliau atsiliecame. Mūsū žmonės, kur jie viešai prieš visā pasaulī pasirodo, gana dažnai nepasižīmi savo rimtumu, kilnumu. Nei-gi paprātusiejie stoties ir kalbėti prieš pasaulio veidā nemoka visumet išlaikīti didībės rimtumā. Vis dār aiškiai rodosi, kad neišėje iš vidaus baudiuninkū padėties. Bet liūdniausias dālīkas dār kitas. Kur kā esame pasieke, tše giriamės, tarsi stovėtūme pirmoje žmonijos eilėje. Kaip tikri vaikai arba gīrukai sušunkame, kur tām proga: Mūsū Y išrādo nuostabū dālīkā! Mūsū Z pasizīmėjo savo stiprumu! Mūsū Š savo meno veikalais nustebino visā pasaulī. Ir tt. O rimtai pažvelgus, nėra dar nei ko išrasta, nei didio stipruolio, nei taip nuostabiū meno veikalū. Pasigirti mėgsta rodos ir kiti. Ipatiai Vokietiai po kāro. Bet kodėl? Visi kiti juos peikė, ir jie pātis savīje buvo nebetėke dorinio atsparumo. — Mes-gi? Ar ir tokie? Mums būtū augštiausioji garbė, jeigu pasilikūtūme,

kukliais ir rimtais ir lauktume, kol negirtu musu kiti. Mes neturime kito pagrindo stoties zmonijai i akis, kaip zmogaus dorove, giedraji zmoniskuma. O dabar, ar nors tuo rupinames kaip reikia? — Ta visa matant ir zinant, ka bepasakisime, ka bepadarisime? Berods, ira ir kitur daug menkumo, bet ira kitur ir visoko, ko pasigirti galetu. Bet musuose beveik nieko nera, jeigu ne dar didiosios mases kuno ir doroves sveikumas. Tai ir prisieis toliau pakesti visu paniekai? — Negalime isbegti is savo tautos. Galime iskeliauti is Lietuvos, galime kalbėti kita kalba. Ir nieks nezinos, kad esame Lietuviai. Vis delto musu kraujas, visas musu ipatingumas liekasi lietuvisku. Ir ne vieno nevadinami Lietuviais, vis esame vaikai Lietuviu tautos. Visa panieka, kuri tenka tautai, tenka ir mums. Ka beveiksime? — Bet kaip tik tame tuno tat, kas mums suteikia visa zmoniskaja garbe. Butent, kad pazindami visa savo tautos menkuma, tatiau pasakisime aiiskiai: Tai musu tauta! Ir dar daugiau: Kad sita vargsele milésime visa savo sirdimi ir visomis savo galiomis, jai tarnaut pasistengsime, ja vesti i giedra, sviesu zmoniskuma. Ta savo meile ja nusviesime, kad jau pat sita meile bus jos garbe.

Bet ir tai dar negana. Pries visus svetimuju ir musiskiū smeizimus reikia taip giventi, taip maniti, kalbėti ir veikti, kad is visu musu apraiskū ir spindetu tikrasis zmogaus garbingumas. Kiekvienam ira galima savo tauta garbingesne, sviesesne padariti, patiam savo esmeje garbingejant, sviesejant. Zinodamas: Tokia tai musu tauta, jis turi ir visumet maniti: Uz ja as busiu, ka augstiausias zmoniskumo reikalavimas is kiekvieno zmogaus nori.

Tautos zmogus.

Gal jis visai nebutu ipatingas. Jo pazimiai nematomi, ir tiktai skaidriausios sielos zmoogui patiriami. Bet is jo turbut reikalautume isminties, nepajudinamo tvirtumo ir neizeidiamos meiles, niekumet neapsiniaukiantio malonumo. Visus zmoniū nelabumus jis pasitiktū kaip ju prigimties, bet ne ju esmes apsireiskimus. Ir todėl netaptū ju priešu, nekovotū pries juos, ir tuo tu apsireiskimu nestiprintū. Bet pasistengtū zmonese zadinti zmogaus esme, ir tuo sukeltu juose tas jegas, kurios anuos nelabus reiskinius islengvo sutirpintū ir juos apverstū zmoniskumo pazimiais. Niekumet jis nekalbetū ir nerastitū, jeib kitus ispeikus, jeib pries juos susaukus paniekai, bet aiiskindamas, ko vengti rei-

kia. Jis zmoniū neskirtū nuo viens kito, augindamas priesingumus, bet juos vestū talkon, padaritū gerias draugais, kurie vienas kitam duoda geriausiai paveikslai, kaip buti kuo-ismingesniu, tvirtesniu, malonesniu. — Toksai tai butu tautos zmogus. Jis tikrai gelbetu tauta ir ja tvirtintu. Tik ar musuose ira toks tautos zmogus? Ar galime tokio susilaukti? Ar ira gal vienas antras musuose, kurs zvelgia i visus Lietuviu menkumus ir netikumus tuo sielos zvilgiu, kurs niekumet neuzsideda nekantra, panieka, piktumu, bet

nuolatai stengiasi nugulditi, nusmelkti visa, kas negera, nemalonu, neismintinga, neteisinga, nuguldo visa tai savo ismintimi, savo tvirtumu ir teisingumu bei malonumu, visumet zadindamas apmirusias, sunikusias zmoniskumo galias ir isgesindamas visus blogumo, piktumo, ir kersto liepsnas? Ar ira nors viens toks tautos zmogus musu tautoje? Jeigu ne, tada greitas tautos likimas jau ira nuspres-tas. Bet tikékime, kad ira, o ne tik vienas! O pasistengkime katras tokiu tautos zmogumi buti.

Vds.

ooooooooo Pasikalbėjimai. ooooooooo

N. I. Kaip atskirti laisve nuo dikibes? — Istikruju tik as, rodos, vartuju zodī dikibe. Senuose rastuose Prusuose randasi lietuviskiejie zodiai dikas, dikasis, ir reiskia iskilusi zmogū. Gal jis ira tos patios saknies kaip panašus Rusu zodis, bet prasmē ira kita. Zodiuose isdikes, dikaduonis ji randama. Ir dabar as laisve ir dikibe taip skiriu: Laisvė ira padetis, kurioj zmogus gali nekludomas veikti. Ta padetis pasidaro zmogaus aplinkumoj. Dikibe ira butis, kuri pareina is esmes, is zmogaus sielos, ir laiko zmogū virsum visu zemės varzimū. Tokiu budu laisvė ira

pavirsutinio givavimo, dikibe zmogaus esmės dalikas.

K. L. Ar ira kelios meiles rusis? — Istikruju tegali buti viena meile. Ji ira Dievo apsireiskimas ir prisunkia visa visuma. Si meile nera visa, kas esti. Jos globoj randasi visas givavimas. O kas tai givai jautia, tas ira palaimintas. Jis givena be jokiu rupesniu, be jokios baimės, be jokio vargo, be jokio piktumo, be jokios nekantos. Nesa ta Dievo meile tada is jo spindi. Bet retai kas sita meile atjautia. Didesnisis zmoniū skaitius nieko nezino apie ja. Todél jiems meile ir tik teta giminiškas

reiškinis arba gimities (sexualus) dalikas. Ir kalbama apie tėvū ir vaikū, apie broliū-seserū meile, bet ir apie abiejū litiū prilinkimā, jī vadinant meile. O tūli kalba tik apie abiejū litiū sântikiāvimā kaip apie pātiā meile. O ne visai be teisībės. Tik paprastai toji nėra meilē, bet išigeidimas. Ira tat, kas randasi ir kituose gīviuose, gīvuliuose, paukštiuose ir tt. kaip ir augmenīse. O gerai pažvelge, randame jā ir mineralijoj, chēmēs elementuose. Ir tše ira pritraukimo ir susivienijimo. Bet gimities telkimo jēga aiškiausiai matīti gīviuose. Todēl šita meilēs rūšis kartais ir vadinama gīvuliškaja. Nuo jos atsiskiria žmoniškoji tuo, kad jai nėra svarbus gimities patīrimas ir pasimėgimas, bet kad jī galētū teikti laimēs, kitā žmogū vesdama augštīn ant augstesnio žmoniškumo laipsnio. Sitoji meilē nieko nenori sau, bet visa kitām. Jai todēl ir visai nėra svarbu, ar kitas jā taipojau mīli. Jī todēl ir niekumet neskaitiuoja, kiek jī apreiškusi ir kas jai apreiškijama. Visa jos laimē randasi vien teikime ir žadinime kitame visa, kas grazu, teisu, kilnu. Tokia meilē jau prilīgsta dieviškajai. O toji nori gīvībės gīvėjimo, šviesėjimo ir pilnėjimo. Berods pradedant dviem skirtingū litiū draugauti, pirma juos suveda žmoniškoji,

augštoji meilē. Todēl jū sântikiāi jiems ir atrodo šventais. Toliau randasi tad ir gimities pritraukimas. Ir dažnai jis viršū palaiko. (Platiau apie tai mano rašte su antraštiu Gimdīmo Slėpiniai.) Bet ir pro šitā kūniškājā „meile“ prasimuša labai dažnai augštoji, tikroji. O jī ira ir toji, iš kurios žmonėms tenka laimē ir palaima.

J. M. Ar gāli meilē liautiesi? Ira rašita žīmaus žmogaus, būtent apostolo Paulaus: „Meilē niekumet nesiliauja.“ Bet gīvenimas leidia patirti līg kitākā. Dažnai girdime sākant: „Jo arba josios meilē atšālusi.“ Bet įvīkti tai tegalėjo, kad ta meilē buvo įpatingos rūšies, būtent išigeidimas, arba kūniškoji meilē. Jī tėra gīva — erzinama. O erziniui reikia vis naujū priemoniū. Jeigu tū nėra arba nebēra, toji meilē atšāla, liaujasi. Tik jōsdēl nereikētū nusiminti. Jī laimēs neteikia. Berods randasi koks patenkinimas, kad išigeidimas prieina savo tikslā. Bet jis trunka ne daug ilgiau kaip akies mirksnī. Nēsa jis ira tikriausias apgaulumas. Jo dār nepatirus, jis kazikā žāda. O kas, jī patīres, ištesėjimo laukia, nieko neranda kaip tik tuštumā. Ir tik tuomet išigeidimas kiek dār reiškia, jeigu už jo pasislėpusi glūdo ir pati žmoniškoji meilē. Nesunku jā pažinti. Jos pažī-

mīs ira, kad jī nieko sau ne-reikalauja. O jī randasi su žmogaus esme ir gīvena su ja. Ir išmintiai sāko, kad jī nepragaištanti nē mirtije. Todēl jī ir naujai klestēja, kuomet žmogus ī šī āmziū pareina, kas tūliems taip neišvengtina rodosi. Sākoma, dviejau, kuriuodu pirmā kartā pasimatīdamu, jautia vienas antrām ārtimu, mīlētinu, ira jau kartā seniau viens antrā mīlėjusiu. Taip tikroji meilē ira nemirtingas dalikas. Jī eina su žmonėmis nuo āmžiaus per āmziū, vis išnaujo sutelkdama tuos žmones, kurie vienas kitām buvo augstesniojo, kilnesniojo, tauresniojo žmoniškumo žadintojais. Todēl ir tas nuostabūs laimēs nujautimas, susieinant kartais su žmogumi. Līg visai tīliai sieloj taria tīlus balsas: „Jis reiskē mām savo meile jau ilgus āmzius atgal. Ir jō meilē vis dār gīva ir nori, kad mām tektū palaima.“ Kitaip vėl, susieidamas su žmogumi, kurs išigeides ira, tuojuo matīsi, ko jis nori. Nesvarbu jām, kad taptai tauresniu, skaistesniu žmogumižmona, bet jām akies mirksniui pasismāginti. Gāl kartais taip ira ir motriškūjū pusėje. Bet bus tai vis jau tik išimtis. Todēl motriškosioms reikia visumet aiškinties, jeigu koks vīriškas apie meile kalba, ko ta jojo meilē nori. Dažnai patsai žmogus to nežino. Bet numanīt

ira, ī kā jō „meilē“ taiko. Ir iš to tada gālima spresti, kokia jī ira ir ar jī greit liausis ar bus nemirtinga.

R. M. Ar daug reiškia gimitis (sexus) žmogaus gīvenime? — Ira mokslininkū, kurie visus žmogaus jausmus, mintis, protāvimā ir veikimā gimities gīvenimu pagrinduoja. Pagarsēs ira Vienos profess. Freud. Jis tikrā filosofēs systēmā ira šitu supratimu išdirbes. Ir jī seka visa eilē mokslininkū. Freudo teorē naudojama net gīdīmui. Bet jau aiškėja, kad ta teorē nėra tikringai pagrinduota. Nenorėdami kitū nuomones apie tai išdėstīti, aiškīsime dalikā savaip. Nēra gālima, kad visas psichinis ir dvāsinis žmogaus gīvenimas būtū gimities jēgū nustatītas, kaip sāko prof. Freud. Gimitis ira pastebimas veiksnīs augmenijoje, gīvijoje ir žmonijoje. O aišku, kad šie gīvībės skīriai sudāro tikrus laipsnius. Žmogauspi jie eina augštīn. Žmogus apreiškia daugiausia dvāsinio gīvumo. Augmenijoje, kur jō maziausia ira, visas gīvumas stengiasi išlaikīti savo rūšī. Tše tai šiveisimas ir todēl gimities jēga visa reiškia. Daug maziau to jau gīvijoje. Kiekvienas gīvis jau ne vien reiškia linkimā veislei išlaikīti, bet ir pats gīvu išlikti. O žiūrint ī žmogū, visai aiškiai matīti, kad

pirm viso jis nori pats sau vienas gīvas būti. Toliau tad ir matyti, kiek aprėpia pilnasis jo gīvībės skritulīs. Visai nepaligūtinai turtingesnis ūra psichinis-dvāsīnis negu žmogaus kūno gīvenimas ir reikmenės, kurios tše randasi. O skirtumas kuo-didesnis, kuo-daugiau žmogus savo esmėje auga. Gimties reikšmė tada vis daugiau menkėja. Ir ūra visai negālīma jojo vidaus gīvumā gimtīmi pagrīduoti. Žīnoma gimtis ir jos jėgos nepranīksta žmogui īskīlant. Jos gana dažnai teikia savo spalvā žmogaus gīvenimui. Bet nėra jos jām tikslus nustātantio svarbumo.

VI. T. Kaip apsisaugot nuo īsigeidimo? Kaip īsīblaivīt nuo gašlumo? — Ira tai jau tikras slėpinīs, kodėl žmonės īsigeidia ī viens antrā. Sākoma, jis ar jī patīnkanti. Bet kas ūra patīkimas? Kodėl žmogus īsigeidia ī tai, kas jām atrodo grazu? O kas ūra žmogaus grazumas? Kā jis reīškia? Labai māža tēra apie tai māsītīta ir rašīta. Tarsi taip jau vis ūra. Ir nieko tše nesuvaiķīsi. Ir trumpu zodiū to slėpinio nepaaiķīsi. Todėl sīson ir tepasakīsiu, kad vīriškasis arba motriškojī tada ī antrā lītī īsigeidia, kad jo ar jos kūno ir atitīnkant ūpū gīvata randasi īpatingoj būsenoj, būtent, kad žīdi veisimo jėgos. Tada kiekvienas žīūri tarsi per rausvā

stīklā, ir visa jām atrodo rausva. Jeigu abiejū lītīū jauniejie šale viens antros auga ir pasīdarbuoja, jiedvi viena prie antros pripranta ir ne taip lengvai īsigeidia. Bet jeigu reitai tepamāto antrā lītī, tad īsigeidimas jaunū žmoniū ūra natūrālus dalīkas. Nenorint, kad būtū īš jo ir paprastosios īsdavos, reikia viduje savo esmėje tvirtinties ir aišķiai atsīskirti nuo kūno gīvumo. Toliau ir pasīsakīti, kad kūnui pakitus, vėl parėjus ī paprastā būsenā antrosios līties asmuo nebeatrodīs tokiu prītraukiantiu. Dār gāl ir reikēs mėginti, ar jis īstīkrūjū vertas jām artinties. Bet pagaliau svarbu pasīstengt nors trumpā laikā jī pamiršt savo dėmesī kreipiant ī kokī kitā dalīkā arba dār bā, arba gāl ir ī kitā āsmenī. Ir tada vėl grīžus pas pirmājī, jis tikrai kiek kitaip atrodīs. — Jeigu īš īsigeidimo jau ūra paauges gašlumas, tada blaivėti sunkiau. Reikēs tvirtai jī neigti, kaip dalīkā, kurs neturi būti, kurs žmogū blaūrīna. Bet nėra tai ilgām. Ipatiai, jei grīžta ī sāmone visokie atminīmai, ir jei kūne gimties gīvumo bangos kīla, kas sveikām, geiduliū nesudarkītām vīriškām kaip ir motriškai kartoja si kas mėnesī. Tada visa pareis īš to, ar bus gālīma dėmesī nors trumpā laikā kreipti ī kitus dalīkus,

kurie visai kitos rūšies, bet taip-gī žmogū gālī uzimti. Ne taip lengvai pasīseks īš gašlumo dūmū īskīlti. Labai jie kvapingi. O jū nori pat kūno jėgos. Žmogus neatsīskirdamas nuo jū, tiki jis pats esās tat, kas to nori, ir prisīeina su savim kovoti. Bet mesdamas ī viliojīmā tvirtā savo: Ne! ir pradėdamas, jeigu ne kita-kā, tad nors lankstīties, mankstīties, arba šīaip imdamas sau kokī dār bā, kuriuo kūnas alsinamas, kad jo jėgos naudojamos, tada žmogus īslengvo blaivėja. Tik labai svarbu, kad jis savo viduje augintū tikrus gīvus vaizdelius, skaistias mintis apie tauro žmogaus gīvenimā, apie kilnūjī žmoniškamā. Supraskime, ne vālios stiprinimas tše daug reīškia, bet skaidraus dvāsīnės rūšies gīvumo kūrimas. O taip pasīstengiant, reikia ir mokėt surast tā dvāsīne gālīā, kuri nori žmogaus blaivumā, toliau skaistumā, šviesumā. Jī pasīstengiantjī tikrai gelba. Jām vien reikia tā atjaust īsmokt, kaip jī savo šviesumu jī īslengvo visiškai prisunkia. Tada jis jau tikrai īš viso nešvarumo ir negrazumo īskīls. Pats pradės šviesti ir galēs būt kitiems skaistumo žādintoju.

E. T. Ar nėra žmogui geriau be gundīmū ir viliojīmū? — Gīvenimas ūra augīkla. Auga pasaulīje visakas, ir žmogus. Tik žmogus nėra re-

gīmasis kūnas, bet dvāsīnė galia, kuri īš žmogaus pavīdalo apsi-reīškia. Žmogus ūra dvāsīa-siela. O toji auga, tvirtėja savo būdu. Jai uzduota gīvenime īsigalėti. Žmoniškumas turi gīvenime daugiau reīkti. Kuomet jis silpnas, jis beveik visai nepastebimas. Žmogus tada gīvena, tarsi nebūtū žmogumi. Kuomet žmoniškumas ūra gālīga galia, īš viso to, kā žmogus māno, kalba ir dāro, aišķiai matīti jo īšmintis, tvirta jo valia, jo teisingumas ir malonumas. O visa-tai nesiranda savaimė, bet auga. Žmoniškumo prādas ūra žmogaus esmė, ūra tikroji jo vertībė. Kuomet šis prādas ūra stipresnis, žmogaus vertībė ūra gīvenimui, taip sākant, didesnė. O tām didėjimui šis prādas leistas ī šī pasaulī, ī žīnomājī gīvenimā. Tām prādui gīvenimas ūra augīkla. Bet kaip? Visa, kas žmogū pasīeika, jī ir menkiau ar stipriau paveikia. Žmogus ī visus īspūdus atsīliepia. Bet jo esmei niekas tiek nereīškia, kaip visokie gundīmai ir viliojīmai. Atrodo, tarsi jie tām tēra, kad žmogūje sunaīkinus žmoniškumā, jo dorove, jo protā ir vāliā. Bet ūra antraip. Gundīmai taip ilgai žmogū vadīoja, kol jis nemāto, kad nėra verta jū klausīti. Jām tā suprātus, jis pradės su gundīmais ir viliojīmais kovoti. Ir gāl kartā laimės, kartā ir suklyps, par-

virš. Bet jokia augšta esibė nezvelgs su panieka į jį. Ji lauks, kad jis vėl atsikeltų ir stengtųsi prieš gundimus viršų palaikyti. Ir bandīs jām sužadinti tām norā. O jeigu taps gundimų vergu, ji liūdės ir lauks. Kartā turi prieiti laikas, kuomet žmogus naujai pradės kovoti ir kuomet laimės. Tas laimėjimas yra žmoniškumo išgalėjimas. O tām kaip tik buvo gundimai ir viliojimai reikalingi. Todėl žmogui gera, kad jū yra. Tik jie bus kenksmingi, kuomet žmogus, jū parblokštas, pasiliks purve. Jis turi kelties ir turi pasistengt likties žmogumi. Tām jis leistas. Tām ir-ira jām jėgū. Tos galiuos, kurios jį leido į pasaulį, nori jį ir auginti jo esmėje ir jām teikia tām pagalbā. Tik jis turėtų tuo pilnai pasitikėti ir kovoti. Tada visi gundimai bus labai naudingi. Kiekvienas apveiktas gundimas bus naujas stiprėjimo laipsnis. Ir taip žmogus pagaliau iš visų gundimų ir viliojimų iškopia. Bet tada jo augimui kitos priemonės randasi.

K. O. Ar abiejų litių sąntikiavimas kūno srityje naudingas ar žalingas? — Taip dažnai jau klaustas, dažnai ir atsakiau laisškai ir spausdintu raštu (Jau nimum ir kitais). Bet rodos svarbu, klausiamas, ir naujai į tai atsiliepti. — Tur-būt lengva suprasti, kad tām yra atšipes

instinktas, nujėgimas, kas jām kūno atzilgiu gera, kurs gāli su bī-kokia motriška, arba motriškai su bī-kokiu vīrišku gimtije sąntikiuoti, jeigu tām proga tik kaip-nors pasitaiko. Pirmā kart tām susieiti nebuvo taip vis-tiek. Jeigu nebūtū buvus kokio tše prigavimo, instinktas būtū perdaug tām pasipriesines. O toliau tad jis vis daugiau nutila. Vėl-gi ir žmogaus jausmai pakinta. Kartotina susiėjus gimties srityje su bī-kokiu ar bī-kokia, jausmai žiaurėja, surkštėja. Ir nieko tada nebėra svarbu, kaip pat-sai geidulio patenkinimas. Kiti jausmai yra jau apmire, pranīke. Nebėra jiems gālīma sukilti ir žmogaus patirtije taip gražiai supties. Toliau įvīksta pakitimai ir intelekto gīvatoje. Svajonės nebėra tokios gīvos, lengvos, nebesklāndo taip augštai ir platiai. Jeigu jos randasi, tada sukasi tik apie vienā dālīkā, būtent apie seksualū patīrimā. Ir rašītojai tada tegāli vien atitinkamus dālīkus sukurti. Bet dār daugiau reiškia gimties sąntikiavimas patiām išmānīmui. Kuo-daugiau žmogus pasiduoda, įpatiai jaunuose metuose minimām geidimui, tuo-daugiau aiškesnīsis klausimų supratimas tēra gālīmas vien mechaniškuose - matēriniuose dālīkuose. Gilesniems klausimāms žmogus apāksta ir ap-

kursta. Apskritai sexualiame gīvenime nejautrus ir nešvarus žmogus praranda sālīgas augštesniām garbingumui, kilnesniām žmoniškumui pasiekti. Ir tik vėl gīvenes švariau, gāl vėl jausdamas visai skaistiai, jis gāli viduje gīvėti, kilti. Visi žmonės, kurie mēchaniškai-matērialistiškai māsto, yra tokiais tēpe vīriaušiai seksualiu sąntikiāvimu. Ir susitikdamas su žmogumi, kurs dvāsiniuose dālīkuose yra be jokio supratimo, gali drāšiai spresti, kad jis tokiu yra pasidāres savo gimties gīvenimu. Jis yra kvailėjes. Ne tiek blogo padāro sąntikiāvimas su tuo patiu žmogumi, jeigu jis tik yra doras, teišus, gāl už jo ištekėjus, su ja apsivedus. Bet dāznas susiėjimas tatiu ir tada bukina žmogaus instinktā, jo jausmus ir mānīmā, temdina jo žmoniškumo skaidrumā. Berods nėra līgūs tame dālīke visi žmonės. Į tūlus tuojau atsiliepia jū nusi-zengimas, į tūlus ne taip greit. O jeigu kūnas ir nieko pastebimo nenukestū, žmoniškajai sielai tikrai kiekvienām pasidārītū nuostolis. Paviršutiniškiausia priezastis šiandien jau ir yra mokslui žinoma. Gimties liaukū sultīs gāli būt išliejamos, bet gāli būt ir kūne palaikomos. Išliejamos, jos tinka veisimui. Palaikomos jos stāto opiausias kūno dalis reikiamāšias žmoniškajai sielai apsireikšti, būtent

dirgsnis, smāgenis. Tiems, kurie anas sultis be tikslo išlieja, išlengvo smāgenīs vis daugiau sustingsta, sunkiau virpia. Ir iš to išeina dār įvairios kitos išdavos. Niekumet nėra žmogui kenksminga gimties gīvenime būti skaistiu, bet dažniau jām pasidāro visokio blogo seksualiai sąntikiuojant su antra lītimi. Jeigu kas-nors priešingai tvirtina, nors tas ir būtū mokslininkas, tām gālīma statiai sakti, duodu įgaliojimā: „Vidūnas sāko apie tokį, kad jis yra tikriausias nežinēlis.“ Berods yra kiekviename sveikame ir dažnai net ligotame žmoguje toks gīvas kartais statiai skaudus traukimas prie antros līties. Jis dažnai yra mūsų „kultūros“ gīvenimo pādaras. Ir reikėtų jį išlengvo išdilinti. Tuomet liktū tiktai natūralusis. Vėl ir jis nėra līgus visiems žmonėms. Todėl ir negālīma žmogū bārėti ir peikti, kurs neišgalėdamas pasiduoda anām traukimui. Vis dėlto pasilieka teisibė, kad gimties sultiū praradimas yra daugiau ar mažiau kenksmingas kiekvienām. O natūraliām traukimui prie antros līties nuraminti užtenka rankos padavimas arba ramusis susiglaudimas. Tik nereikia aistrai leisti išibingėti. O patsai veisimo jėgū suplaukimas teturėtų įvīkti gaminimo tikslui. Atbojus visa, kas pasakīta, pa-

sirodo, koks armoningas gâli bûti tû žmoniû gyvenimas, kurie skaistiai gyvena. Pažistu žmones, kurie nesântikiuoja gimties srityje gyvendami tame patiname name, o ištisais metais nesuskiršina. Priešingai vël tiejie, kurie seksualiai dažnai susieina, labai greit î priešingumâ isisoka. Taip tai matît, kas žmogui žmoniškumo âtzvilgiu îra naudinga ir kas žalinga. Mûsû gyvenimo prasmê îra auginti žmoniškâjî garbingumâ. Tâ prâsme vîkindami, mes kaip joks kits žmogus patiriame visâ abiejû litû sântikiâvimo malonumâjîr grazumâ, kurio gašliame gimties sântikiâvime pamirke žmonês nepažîsta. Tik nebus ismintingûjû peikiami, kuriems dâr persunku gîventi, kaip reikêtû. Bet jie tad ir pasiliks menkais, silpnais prieš visus žmoniškumo reikalâvimus. O kalbêti apie augstiausius žmogaus klausimus, jiems nêra gâlima. Bet ir jiems auš diena, kad nebsitenkîs gîventi kaip ligtol.

Jz. Kr. Kaip tai pasidâro, kad tiek žmoniû nusizudo? — Daug tše reiškia atskirû asmenû-asmenîbiû ir visuomenês nesveikumas žiûrint î kûnâ, î ûpû-mîntiû gyvenimâ ir î dvâsiâsielâ. Kûno liaukos nedirba, sultis neteka savo takais kaip reikêtû. O aplinkumoj susikaupta visokios matêrinês sunkenîbês. Bet daug daugiau reiškia

dorinis atskiro žmogaus ir visuomenês menkumas ir neaiškūs gyvenimo prasmês suvokimas. Toliau ir tai, kad nêra gana tokiû žmoniû, kurie kitiems galêtû bût paveikslu, kaip žmogui gîventi reikia, kurie aiškiai apreikštû ismintî ir tikrâjâ meilê. Tada ir reikêtû aiškiau skelbti ziniâ, kad žmogus nesiliauja buves, kuomet kûnâ palieka negîvu. Kalbêti apie žmogaus nemirtingumâ, mâza reiškia. Žmogus turi savo esmêje pabusti amžinajai gîvîbei. Tâm neîvîkus, žmogus tiki, kitiems jâm dâr îkalbant, kad nusizudant îra gâlas visâm vargui. O taip nêra. Priešingai, vargas didêja. Natûraliai žmogus miršta, kuomet atsiskîrimas nuo kûno îra pribrendes. Nusizudant to nêra. Ir prie kitû kantiû prisideda naujos dël kûno netekimo. Nusizudîmas todêl visai nepasieka savo tikslo. Is skausmû ir vargû žmogus iseina tik savo esmêje stiprêdamas, tapdamas ismintingesniu. O tâm pasiekt pasistengdamas, jis tikrai susilaukia pagalbos is Augstîbês. Tik visi kiti, kurie numâno, kaip svarbu îra gîventi, turêtû bûti kiek tik îmanîtû meilingi ir teisingi ir taip îrodîti Augstiausiojo malone visiems. *Vds.*

Tûliems. Pasirinkau šîkart beveik vien tokius klausimus, kurie daug reiškia jaunûjû gyvenime. Ira mân teke visokie

Paveikslui: Ar verta rašiti eiles? (Bandîmai atsiûsti) Kodêl Tamsta râšo matiau, didio, mintiû ir tt.? Kâ darîti, kad greit užmigus? — Ar nepakenkia staigus pâprotio metimas? — Kaip îgauti optimistinî ûpâ? — Ar îra aiškinta Tamstos râstuose, kaip mêginti sapnus? — Ira jû ir tokiû, kurie visiškai tik sumsumâ parodo ir neatliepti, klausantiâm nepadarîs kenksmo.

Todêl ir neatsakau î juos, kaip ir viršui minêtus palieku neatsakîtus. Kuomet klausimai asmeniui labai svarbûs, atsakau statiai laisku. Tik reikêtû naudoties antraštiu, kurs sišon Darbîmetij paduotas ir nevertuoti kito linksnio. Mat, žmonês, kurie Lietuviû kalbos nemoka, mânô kitas linksnis kaip vardînkas ir reiškia kitâ pâvarde. *Vds.*

oooooooooooo Mûsû Raštija. ooooooooooooo

Dâr vis belaukiu, kol joje atsispindintû tautos îpatingumas ir sâviškumas. Ligšiol mâza to pastebêt. Berods visû leidiniû matiti mân neteko. Turbût ir nê negalêtiau visus mêgint, kurie is Lietuviû spaudos isêjo. Bet kiek pastebêjau, ir šiandien kaip seniau dažniau vertimai, retiau savo dvâsios vaisiai tebresta. — Vertimû jau îra dabar dažniau kitû tautû ir svarbesniûjû râstû. O kol mûsû kalba nêra užtenkamai pribrendusi, gâl ir nereikêtû griebties uz svarbiausiûjû. Todêl kartais ir abejoju, ar veikalâms kaip Goethês Faustui, Dantês Komaidai, Nietzsches Zarathustrai versti jau laikas. — Pastebima îra jau ir tai, kad vertimo dârbas atliekamas su didesniu atsidêjimu. Tatiau dâr nepatenkina verstiejie râstai. O tai staj dël ko: Lietuviû tauta îra kultûros gyvenime nauja, jauna tauta. Jai pridera visa nutverti jaunu bûdu. Nereiškia tai, kad reikia stengties miniau kitaip negu kiti mâstîti ir râstais rūpinties, bet kad bûtû pastistengiama su jaunumu rinkties kitû tautû mâstîmo vaisius. O jaunumas nêra jau ir proto silpnumas. Jis pataiko intuîtivai tat, kas jâm reikalinga.

O to lig pasigendi verstojoj mūsų raštijoj. Ipatiai mokslo sritije. Tše dažnai, kas kitur jau metama, dār pasirenkama. Nēra numānimo to, kas bresta, kas ateities īra žinojimas, kas jaunai tautai pirm viso reikalinga. Ira berods ir kartais pataikinta, naujo mānimo išdavas iš kitur parsinešti. Bet dažniau īra tai tik smalsumo dalikai. Kas kitur pakilo kaip muilo burbulas, tas tūliems rodosi būtinai ir mums žinotina, kaip begālo svarbus dalikas, o ne, kiek ištikrūjū reiškia. Atsiminkime tik Steinacho experimentū. Bet īra ir kitū. Atrodo kartais, lig bijo mūsų mokslininkai savaip spręsti ir drāsū žingsnī zengti, miniau liktūs ligioj augštumoj su senu kitū tautū mokslu. Ir taip tai neprasimuša mūsų raštijoj dvāsios jaunumas ir gilumas. Visa teka sekli srovele.

«O kā bepasakīsiu apie originalus raštus? Tše kartais pastebima, kad be jokio saviško apmāstimo īra kartota, kas kur-nors atmintin pakliuvo. Bet gāl mān ir tik teko tokius dalikus pagauti. O kitū nematiau.

Dailiosios raštijos labai māza, kas mane lankē. Ir todėl beveik nieko negaliu apie jā pasakīti. Kaip iš laikraštiū papāsakojimo suprasti, nesirodē paskutiniaiis metais joks žīmus veikalas. Bet gāl jis tik dār nepastebētas. Vis dėlto prisieina laukti. Vilties nepamesime. Mūsų tauta turi su savo dailiaja raštija pagaliau tik ir pasiekti pirmājā žmoniujos raštijos eile.

Tū rāštū, kurie mān teko skaitīti, minēsiu tiktai šiuos:

Stasys Santvaras, Saulytē, Keturiū vaizdū svajonē. Jagomasto leidinīs Tilžėje 1924-mt. 65 pslp. Kaina 2 Lt. — Kalba tše be didio užsimojimo sklenda lengvai tolīn ir žādina visokius vaizdus. Žmoniū meilē,

kovos, vienur mirtis, kitur laimėjimas, apgaulumas ir zuvimas susipina su vislo jėgomis. Greitai pralekia visa, bet leidia tarsi giluosius sārīšius nujausti tarp žmoniū gyvenimo ir visumos gelmiū. Ir todėl šis māzas bet malonus veikalas atrodo svarbiu ir tikrai savišku lietuvišku. Ira ir daug, ko dār geistai, jī pasiskaitius, paveikslui gyvenio išivaizdāvimo, bet jis vis dėlto īra viltingas dalikas.

Kitas veikalėlis īra šis:

Stasys Santvaras, Saulėtekio Maldos. Jagomasto leidinīs. Tilžē 1925-mt. Kaina 2 Lt. — Ira tai poēmū rinkinīs. Primena māza kiek Bālio Sruogos poēzī. Tik jī īra švelnesnē ir kuklesnē. Pasiskaitīkime tik pirmāsias eiles:

Liepsnū sparnais sumojes žemei,
bokštāms šventiklū nusilenkes
ir tūrumū minias suklypdes maldai rytmetinei —
miglū bangom neriu ī tolī . . . . .

Bet tūlos eilės ne labai gīvos. Ir labai linkėtina, kad toliau šiām poētui dār augtū sparnai. Jis rodos to vertas.

Minēsiu išėjusī iš spaudos ir savo veikalėli:

Karalaitē, Triveiksmē drāma. Rūtos leidinīs. Tilžē 1925-mt. 78 pslp. Kaina 6 Lit. — Skiriamas šis veikalas operai. Bet rodos jis galētū būt vaidinamas ir be mūzikos. Choro deklamāvimas galētū tše parodīti savo gražumā.

Albinas Rimka, Rabindranath Thākuras, Vārpo Bendrovės leidinīs, Kaunas 1924-mt. 123 pslp. Kaina? — Hindaus Thākuro māstīmas Lietuviāms labai giminiškas. Todėl tur-būt ir bus supran-

tamas. O jis gilus. Todėl susipažindint su Thākuru, reiškia išskilti iš paprastumo. Ir šis raštelis jau iš to atžvilgio labai svarbus. Tiek daug mūsų laiku rāštū randasi, kurie žmonių sielas statiai tuština. — Bet vėl ir tše šio Hindaus pavardė rašyta Tagore. Anglai negali kitaip rašyti, norėdami nors kiek panašiai mums priminti, kaip jis tariant skamba. Bet mes galime visai gerai rašyti, kaip turėtų būti. Todėl nereikėtų žmogaus vardą pakeisti.

Rabindranath Thākuras (spaudinta ir tše Tagore) „Namas ir Pasaulis. Vertė Jablonskiū Jonas. Išleido Kultūros Bendr. Sauluose 1925-mt. Kaina? Ira tai didoka apšaka (romanas) iš mūsų laikų Hindū gyvenimo, kuriame politika daug reiškia ir tarsi griauja namų ramybę. O tše tai parodoma, kas yra svarbesnieji žmogaus-žmonos gyvenimo pagrindai, kas pagaliau visai tautai svarbiau. Labai gera, kad toks rāstas ir Lietuviams teko. Kā Thākuras rāšo, žādina dvāsiā, gaivina sielā. Todėl tuo rāstu ir mūsų tautai daug suteikta. Berods reikės jį skaityti su pakilusia širdimi tiliose valandose. Vds.

□□□□□□□□□□ **Rinkinys.** □□□□□□□□□□

Vargū merguzė.

*Juk tu žinojai,
širdies berni, —
mane dvare nesėdint.*

*Mano kojėlės,
mano žangiosios,
kasdien po purvėnelį.*

*Mano rankelės,
mano veikliosios,
kasdien sunkius darbelius.*

*Oi, užkit, užkit,
mano girnelės,
dinguos — ne viena maliu.*

*Aš viena maliu,
viena dainavau,
viena girnužes traukiau.*

*Ko ir panūdai,
jaunas berni, —
manes — vargū merguzės?*

*Mano plaukeliai,
mano gelsviejie,
kasdien po šiaurvėjelį.*

Daina.
(Binkis-Simonis, Dainos.)

Dievū kelionė¹⁾.

*Per visā naktį
židėjo žvaigždės —
Vainikai skaistūs
ir debeseliai . . .*

*Gimimā naują
klajūno svetio
išgirsta siela,
ir vėlei židė . . .*

*Svetiais nelauktais
tekėjo, leidos
klajūnai šviesūs
su sielos aidu . . .*

*Ir daug tarp žvaigždū
aidū meilingū
Dievū kelionė,
žmoniū liūdėjims . . .*

Balys Sruoga,
Saulė ir Smiltys.

Rauda.

*Per tūlontias bangas rūkū,
per plaukiantius aidus giesmiū,
kaip angelas nakties, skrendu . . .
per tūlontias bangas rūkū . . .*

*Po mano kojom niūrios jūros,
sparnai dejoniū bokštus siekia . . .
pro tūlontias bangas rūkū —
balsus vaitojantius girdu . . .*

Stasys Sântvaras,
Saulėtekio Maldos.

¹⁾ Mano dėtas antraštis.

Vds.

Giesmē Meilei.

Giliam sode, tarp m̄stantiū alējū,
pakēle gālvās stovī rūmai;
atverti jū langai aplinkui zvalgos,
nuo rītmetio aušros ik vākaro tamsumai . . .

— Išeik, skaistioji, laurais vainikuota,
atverk savūjū rūmū zērintias duris!
Aš laukiu valandos, kuri īmes mane ī saulēs liepsnā —
Mān nusibodo mindiot tavo pātvario usnis . . .

Stasys Sāntvaras,
Saulētekio Maldos.

Faustas ir jo mokinīs.

Faustas

vienas

Nors mirk! — Ateina mano famulus¹⁾!
Graziausia mano laimē zūva.
Kur tīkītojas tas pakliūva,
tše griauja jis vaizdus gīviausiuosius.

Vagneris

su naktiniu apsiaustu ir naktine mugline, zvāke rankoje, īeina.

Faustas

nekantrus kreipiasi šalin.

Vagneris

Atleiskit! Deklamāvot, kaip girdējau.
Tragaidā Graikū tur-būt skaitēte?
Tā āmatā īsmokt senai norējau.
Daug reiškia tai šīame laike.
Girdējau sākant, būk vaidintojas
ir kunigo būt gāl mokintojas.

¹⁾ Famulus — mokinīs.

Faustas

Taip, jeigu kunigas patsai vaidinams,
kas kartais rodosi ir dāroma.

Vagneris

Oi, kad mūzējū vis līg īrakinams.
matai pasaulī vos-ne-vos kada,
līg ziūronu īš tolo jī regētai,
kaip īkalbējimu jī vest galētai?

Faustas

Nejausdami, nebūsit īskalbingi,
jei zodiai īš pat sielos jums neplūs
ir smagumu visai galingi
ī klausantiūjū širdis nesigriūs.
Sēdēkite! ir sulipinkit,
īš liekanū īšvirkit viralā,
ir liepsneles menkas lakinkit
īš savo pelenū visa galia!
Vaikai stebēsis, gāl dār ir bezdionēs,
jei to norētūte īšties.
Tik jums širdiū nebus malonēs,
jei nepareis jums visa īš širdies.

Vagneris

Bet kalbantiām reik tarsenos geros.
O mān, kaip nujautiu, toli dār lig tikros.

Faustas

Ieškoki pelnā sau tiesus!
Nebūki tuštias barškalas!
Protings žmogus ir sumānus
net-gi bemokslis, kaip reik tart, supras.
Kad prisiein kalbēti īstikrūjū,

*ar tad nerastūt zodiū reikiamųjų?
Mat, jūsū kalbos, žvilgantios labai,
kad jos drozles žmonijos kaito,
įra be gaivestio kaip rūkū pustimai,
kad rudenį sausus lapus jie raito.*

Vagneris

*Dieve! Kad menas ilgs;
o trumpas amžius mūsų.
Ir ilinėjant su tiek trūsū
galva mân ir širdis nusmilks.
Kaip tik sunku tą išitiecti,
ko reikia, norint lig versmiū nulipt!
Ir tenka jau pusiaukelį nustipt
tâm vargšui, kâm nêr ko nujêgti.*

Faustas

*Ar pergamentas²⁾ šulinis šventasis,
iš ko pagêrus nebetrokši amžinai?
Nebus tai gaivestis, kas rasis,
jei iš pat sielos tau ne plūs gîvai.*

Vagneris

*Atsiprašau! Labai ir gâl gaivinti
dâr su laikū dvâsia susipazinti,
matîti, kaip pirm mūsų mânê išmintius,
ir mus tada, dâr tiek toliau nuėjusius.*

Faustas

*O kai, net lig žvaigzdî toli!
Bitiuli, praeities laikai visi
įra septînis kart rakintas râstas.
Kâ jūs vadinate laikū dvâsia,*

²⁾ pergamentas — râstas.

*įra patiū tū viešpatiū galia,
laikâms tik pamatuoti mâstas.
Jau reik tikrai pasigailėti!
Pabêgs pažvelge jums visi tuojau.
Iš sâslavû, rekêziū net sudėti,
iš valdiavos dalîkū tad toliau,
atsišaukiant î neva pâgrindus,
kaip jie lèliū burnoj gâl tikslûs bus³⁾!*

Vagneris

*Bet vislas⁴⁾ dâr žmogaus širdis, dvâsia!
Kiekviens norêtû to nors kiek žinoti.*

Faustas

*Taip, taip, žinot, kaip kartais sâkoma!
Kas gâlî tikrâ vardâ tâm ir duoti.
Kurie suprâto kiek-nors viso to,
ir pilnâ savo širdî tuoj glûpai išliejo,
jausmus ir-gi vaizdus kvailiâms išdêjo,
tuos vis prie krîžiaus kâlê ir sudegino.
Prašau, bitiul, nakties jau glûduma!
Reiks kitâm kartui visa atidėti.*

Vagneris

*Dâr aš budêtiau tûlâ vâlandâ
mokslingai su jums pasikalbėti.
Rîtoj bet, pirmâjâ Velîkû dienâ,
mân leiskit klausimū netiktai vienâ!
Mân moksle sekêsi pasidarbuoti.
Ir daug žinau, bet visa norisi žinoti.*

Išeina.

Goethe.
Faust, I. dalis.
Versta iš Vok. kalb.

³⁾ Šios paskut. 5 eilês ir-gi Goethês kalboj neaiškios.

⁴⁾ vislas — visuma, universas.

Friedrich Nietzsche, **Taip târê Zarathustra.**

Apie kûno niekintojus.

Kûno niekintojâms noriu tarti savo zodî. Ne kitaip mokinties ir kitaip mokinti turi jie mân, bet patiâm savo kûnui tiktai sakîti: Pasilik sveikas — ir taip nebîliais tapti.

„Kûnas esmi ir siela,“ taip târia kûdikis.¹⁾ Ir kodêl neturêtûme kalbêti kaip kûdikiai?

Bet pabudusîsis, zinovas sâko: Kûnas esmi visiškai ir šale to niekas, ir siela têra zodis kaz-kâm prie kûno.²⁾

Kûnas îra didelis sumânumas, viena daugîbê su viena nuomone, vienas kâras ir viena taika, viena kaimenê ir vienas piemuo.³⁾

Tavo kûno îrankis îra ir mažasis tavo sumânumas, mano bro lau, kurî tu vadini „dvâsia“, mâzas îrankis ir zaislas didiojo tavo sumânumo.⁴⁾

„Aš“ tu sakai ir esi didus su tuo zodiu. Bet didesnis îra — kuo tu tikêti nenori — tavo kûnas ir didis jo sumânumas: jis nesâko aš, bet veikdamas reiskia aš.⁵⁾

Kâ junta jusnis, kâ dvâsia išmâno, tas neturi niekumet savîje savo pabaigos. Bet jusnis ir dvâsia norêtu tau îkalbêti, bûk jiedvi esanti visû daigtû pabaiga, taip jiedvi puikauja.⁶⁾

Irankiai ir zaislai îra jusnis ir dvâsia: uż jû dâr glûdo savumas. Savumas ieško ir jusniû akimis, ir klausosi dvâsios ausimis.

Visumet klausosi savumas ir ieško: jis palîgina, pajungia, uzkarauja, griauja.⁷⁾ Jis viešpatauja ir îra viešpats paties aš.

Uż tavo mintiû ir jausmû, mano bro lau, stovi galin gas liepêjas, nezinomas išmintius, jis vardu savumas. Tavo kûne jis gîvena, tavo kûnas jis îra.⁸⁾

Daugiau sumânumo îra tavo kûne negu geriausioje tavo išmintyje.⁹⁾ O kas žino, kâm tavo kûnui reikalinga geriausioji tavo išmintis?

Tavo savumas juokiasi tuo tavo aš ir jo išdidusiaisiais šoliais. „Kâ reiskia mân šitie mintiû šoliai ir lâkstîmai, sâkosi jis. Vingis mano tikslui. Esmi vadelês to aš ir jo sâvokû šnibzdêtojas.“

Savumas sâko î pâtî aš: „tše jauski skaudêjimâ!“ Ir tada jis kentia ir pamâsto, kaip nebekentêjus — ir tîm kaip tik turi jis mâtîti.

Savumas sâko î pâtî aš: „tše jauski nûdimâ!“ Ir tada jis dziaugiasi ir pamâsto, kaip dâr daznai pasidziaugus — ir tîm kaip tik turi jis mâtîti.

Kûno niekintojâms noriu tarti zodî. Iš to, kad jie niekina, pasidâro jû pagârba. Kas îra tat, kas pagârbâ ir pâniekâ, vertîbe ir norâ kûrê?

Kuriantîsis savumas kûrêsi pagârbâ ir pâniekâ, kûrêsi nûdimâ ir skausmâ. Kuriantîsis kûnas kûrêsi dvâsiâ, kad bûtû ranka jo vâliai.¹⁰⁾

Dâr-gi savo paikume ir paniekoje, jûs kûno niekintojai, tarnaujate savo savumui. Sakau jums: jûsû savumas pats nori mirti ir kreipiasi šalin nuo gîvenimo.

Nebepajêgia jis tat, ko jis labiausiai nori: savo kûrimu viršum savos iškilti. Jo jis labiausiai nori, tai îra visas jo uzsidegimas.

Bet tîm dabar pasidârê pervêlu — todêl jûsû savumas nori žûti, jûs kûno niekintojai. Žûti nori jûsû savumas, ir todêl tâpoti kûno niekintojais! Nêsa nebepajêgiate savo kûrimu viršum savos iškilti.

Ir todėl pikstate dabar gyvenimui ir žemei. Nežinotasis pavėdas glūdo Snairuojantiame jūsu paniekos žvilgije.

Neeinu jūsu keliu, kūno niekintojai! Neesate man tiltai augštibės žmogauspi.

Taip tārē Zarathustra.

Apie džiaugsmus ir aistrumus.

Mano brolau, jeigu tu turi vieną doribę, ir ji yra tavo doribė, tada tu jos neturi bendrai nė su vienu kitu.

Berods, tu nori ją vadinti vardu ir ją glamonėti, tu nori ją už auselių pėstelėti ir pasizaisti su ja.

Ir Stai! Dabar tu turi jos vardą bendrai su pulku ir esi pulku ir kaimene tų su savo doribe!

Geriau padarėtai, sakėdamos: „neįstariamas ir bevardis yra, kas mano sielos yra kankinė ir saldumas ir dār-gi mano vidurių alkis.“

Tavo doribė teesie peraugsta vardų lipšnumui: o jeigu apie ją turi kalbėti, nesidrovėki ir sutrikti.

Sakik taip ir trikdamos: „Stai mano geras, jį mėliu, jis taip man patinka, taip aš vienas noriu to gero.

Nenoriu jo kaip kokio dievo išakimo, nenoriu jo kaip kokio žmonių ištātimo ir jų reikmenės: joks kelrodis jis teneesie man augst žemių ir dangū.

Žemiška yra ta doribė, kurią aš mėliu: mąža joje yra gudrumo, ir mažiausia visų sumanumo.

Bet šis paukštis krovėsi prie manes savo lizdą: todėl mėliu ir glostau jį, — dabar jis sėdi prie manes ant auksinių savo kiaušiu.“

Taip turi ir trikdamos sakiti ir savo doribę girti.

Seniau tu turėjai aistrumų ir vadinai juos piktais. Bet dabar tavo tėra tik tavo doribės: jos auga iš tavo aistrumų.

Tu tiems aistrumams augštiausiąjį savo siekimą dėjai į širdį: ir jie tapo tavo doribėmis ir džiaugsmiais.

Nors tu ir būtai staigiųjų giminės arba gašliųjų arba tikiba pasiutusiuųjų arba atsigiežiantiųjų:

Galū gale visi tavo aistrumai virto doribėmis ir visi tavo velniai angelais.

Kartą tu laikeis miškinius šunis savo rūšyje, bet pagaliau jie virto paukštiais ir maloniomis dainininkėmis.

Iš savo nuodų tu vireisi savo balsamą; savo liūdesių kārve tu milžai — dabar tu geri saldųjį jos tešmens pieną.

Ir toliau joks blogumas nebeauga iš tavęs, jei ne tas blogumas, kurs auga iš tavo doribių kovos.

Mano brolau, jeigu laimės turi, viena tėra tavo doribė ir ne daugiau; taip tu lengviau eisi per tiltą.

Žimu yra, turėti daug doribių, bet sunki lemtis, ir ne vienas tik ējo į tirumus ir nusizudė, nuvargęs būti savo doribių mūšis ir mūšio laukas.

Mano brolau, ar kārās ir mūšis yra bloga? Bet būtinas yra šitas piktumas, būtinas yra pavėdas ir nesitikėjimas ir apskelbimas tarp tavo doribių.

Stai, kaip kiekviena tavo doribių geidauja augštiausio: ji nori visos tavo dvāsios, jeib būtū jos siūslis, ji nori visos tavo jėgos keršte, nekantoj ir meilėje.

Snairiai žiūri kiekviena doribė į kitąją, ir baisus dalikas yra snairėjimas. Ir-gi doribės gali nusibengti snairėdamos.

Kurį snairėjimo liepsna apsiautia, tas kreipia panasiai kaip skorpionas prieš save savo užnuodītąjį gili.

Ak, mano broļau, ar dār niekumet nematei dorībe pātiā save apskelbiant ir nusiduriant?

Žmogus īra kaŗ-kas, kurs turi būti apveikamas: ir todēl turi mīlēti savo dorībes —: nēsa jomis tu prazūsi.¹¹⁾

Taipo tārē Zarathustra.

Apie iŗbliŗkusījī nusidējēlī.

Nenorite zudīti, teisējai ir aukotojai, kol nelinktelējo gīvulis? Mat, iŗbliŗkusīsis nusidējēlis linktelējo: iŗ akies reiŗkiasi didioji panieka.

Mano aŗ īra kaŗ-kas, kurs turi apveikamas: mano aŗ īra didioji ųmogaus panieka, „taip reiŗkiasi iŗ ųitos akies.“

Kad pats save nuteisē, tat buvo kilniausiasis jo akies mirksnis: neleiskite kilniojo vēl atgal ī savo zemībe!

Nēra iŗgānīmo tām, kursai pats kentia dēl savēs, jei ne greitoji mirtis.

Jūsū zudīmas, teisējai, turi būti pasigailējimas o ne pagieŗa. Ir zudīdami ųiūrēkit, kad iŗteisīsite gīvenimā!

Neuŗtenka, kad susitaikīsite su tuo, kurī jūs zudot. Jūsū liūdnumas tesie meilē ī augŗtibēs ųmogū: taip pateisīsit jūs savo dār-gīvenimā.

„Prieŗas“ sakīkite, bet ne „piktādaris“, „ligonis“ sakīkite, bet ne „niekŗas“, „kvailas“, bet ne „nuodēmingas“.

Ir tu, raudonasis teisēje, jeigu tu garsiai visa pasa-kīt norētai, kā tu jau mintīse esi padāres: tada kiekvienas ųauktū: „ŗalin ųitā biaurībe ir nuodingā kirminā!“

Bet kitakas īra mintis, kitakas veikimas, kitakas veikimo ātvaizdas. Tarp jū nerieda pāgrindū rātas.

Atvaizdas padārē ųī iŗbliŗkusī ųmogū iŗbliŗkusiu. Veikdamas jis buvo to paties augumo kaip jo veikimas: bet jo atvaizdo jis nepakentē, veikimui pasibaigus.

Vis jis dabar save mātē to vieno veikimo veikēju. Suklīdimu aŗ tai vadīnu: iŗimtis tāpo jām esme.

Brūkŗnīs apŗavi viŗtā; kirtis, kurī jis kirto, apŗavējo menkā jo sumānumā — vadīnu tai suklīdimu po veikimo.

Klausīkitēs, teisējai! Dār īra kitas suklīdimas: jisai randasi prieŗ veikimā. Ak, jūs mān negana giliai īlindot ī ųiā sielā!

Taip kalba raudonasis teisējas: „kām zudē tik ųis nusidējēlis? Jis norējo plēŗti.“ Bet aŗ sakau jums: jo siela norējo kraujo, ne grobio: jis troŗko laimēs savo peiliui!

Menkas jo sumānumas nenujēgē ųito suklīdimu ir jī perkalbējo. „Didis dalīkas, kad kraujas! tārē jis; ar nors nepasiimtai grobio? Nesiimtai pagieŗos?“

Ir jis klausēsi menko savo sumānumo: kaip ųvinas gulējo jo kalba ant jojo, — ir jis plēŗē, kaip jis zudē. Nenorējo gēdēties savo suklīdimu.

Ir vēl dabar guli jo prasikaltimo ųvinas ant jo, ir vēl īra menkas jo sumānumas toks sustinges, toks sunkus.

Kad jis tik galētū purtīti gālvā, tada nuriedētū jo naŗta: bet kas purto ųiā gālvā?

Kas īra ųis ųmogus? Kamūlis piktūjū gīvātīū, kurios retai kada viena ųale kitos parimsta, — ir jos slīsta katra sau ųalin ir ieŗkosi grobio pasaulīje.

ŗtai menkas ųis kūnas! Kā jis kentē ir geidē, ta menkoji siela aiŗkinosi, — ir aiŗkinosi tai esās zudantis nūdīmas ir geismas laimēs savo peiliui.

Kurs dabar susergera, tãji uzninka piktenibẽ, kuri dabar pikta ãra: kenkti jis nori tuo, kas jãm kenkẽ. Bet buvo kitũ laikũ ir kitas piktas ir geras.

Seniau buvo abejonẽ pikta ir valia pasiekt savumã. Tuomet ligonis tãpo kreivãtikiu ir burtininke; kreivãtikiu ir burtininke bũdamas jis kentẽ ir norẽjo kitiems kenkti.

Bet nenori tai jums ã ausis: jũsũ geriesiems tai kenkiã, sãkote mãn. Bet didis mãn dalikas jũsũ geriejie!

Daug to, kas prie jũsũ gerũjũ, mãn ãra kratu, o ištikrũjũ ne jũ nelabumas. Norẽtiaus, jie turẽtũ suklĩdimã, kuriuo jie zũtũ, kaip ãis iãblĩskusĩsis nusidẽjẽlis!

Istiesũ, norẽtiaus, jũ suklĩdimas vadintũsi teisĩbe ir tikimumu arba teisingumu: bet jie turi savo dorĩbẽ, jeib ilgai gĩventũ, dãr-gi niekingame smagume.

Esmi turẽklas prie srovẽs: teĩsikimba ã mane, kurs mane gãli pasiekti. Bet jũsũ ramstis aã neesmi. —

Taip tãrẽ Zarathustra.

Apie skaitĩmã ir rããĩmã.

Viso to, kas raãita, mĩliu vien tai, kã kas savo krauju rãão. Raãiki krauju: ir patirsi, kad kraujas ãra dvãsia.

Nẽra gãlima lengvai svetimã kraujã suprasti: ne-kentiu skaitantiũjũ dĩkadoniũ.

Kurs pazĩsta skaitĩtojã, nieko nebeteikia skaitĩtojui. Dãr ãimtas metũ skaitĩtojũ — ir pati dvãsia dvoks.

Kad kiekvienãm zmogui leista iãmokt skaitĩti, su-darko ilgainiui ne vien rããĩmã, bet ir-gi mãnĩmã.

Seniau dvãsia buvo Dievas, tada ji tãpo zmogumi, o dabar ji virsta net gauja.

Kurs krauje ir posakiuose rãão, tas nenori skaito-mas, bet iã atminties mokamas.

Kalnĩnuose artimiausias kelias ãra nuo virãũnẽs lig virãũnẽs: bet tãm tau reikia ilgũ kojũ. Posakiai turi virãũnẽs bũti: o tie, kuriems sãkoma, didi ir augãtai auge.

Oras skĩstas ir tĩras, paojus arti ir dvãsia pilna linksmos piktĩbẽs: taip vienas kitãm pritinka.

Noriu aitvarũ aplink save, nẽsa esmi drãsus. Drãsa, kuri pabaido ãmẽklas, kuriasi pati aitvarus, — drãsa nori juokties.

Nebejuntu kartu su jumis: ãi debesis, kuriã matau po savim, ãitasis juodumas ir sunkumas, kuriuo juo-kiuos, — tai kaip tik ãra jũsũ audros debesis.

Jũs zvelgiate augãtĩn, kuomet norite kilimo. O aã zvelgiu zemĩn, kadãngi esmi iãkiles.

Kurs jũsũ kartu gãli juokties ir bũti iãkilusiu?

Kurs augãtiausiuose kalnuose kopia, tas juokiasi visais liũdesiũ zaismais ir liũdesio rĩntumais.

Neatsizvelgiantiais, paãiepiantiais, apgalintiais — tokiais nori mus iãmintis: ji ãra motera ir mĩli visumet tiktai karzĩgĩ.

Jũs mãn sãkote: „gĩvenimas sunkiai neãamas.“ Bet kãm turẽtũte prieã piet savo iãdidumã ir vakare savo nuolankumã?

Gĩvenimas sunkiai neãamas: bet nesirodĩkite to-kiais lepiais! Visi mes esame nããtã neãã asilai ir asilienẽs.

Kã bendro turime su rozẽs pumpureliu, kurs dreba: kadãngi jãm guli rãsas lããas ant kũno?

Ìra visumet suklĩdimo meilẽje. Bet ir visumet ãra kiek sumãnumo suklĩdime.

Ir-gi mân, kurs gîvenimuj malonus, rodosi, kad plėstekės ir muilo burbulai, ir kas jû rûšies îra žmo-nėse, daugiausiai žino apie laimė.

Sitas lengvas gliūpas grakštias judrias sieleles lākstant matîti, tatai išvadioja Zarathustrā î âšaras ir dainas.

Aš tetikėčiau î tokî dievā, kurs moka laigîti.

O išvîdes savo velniā, radau jî rimtu, nuodugniu, giliu, iškilmingu: jis buvo sunkumo dvāsia, — jis padārō krintantiais visus daigtus.

Ne kerštu, bet juoku žudoma. Tai žudikime sunkumo dvāsiā!

Esu išmokes vaikštioti: nuo to laiko pasileidiu bėginėti. Esu išmokes lakioti: nuo to laiko nebenoriu dār pastūmėjimo, jeib iš vietos kiltiau.

Dabar esmi lengvas, dabar lekiu, dabar matau save po savim, dabar laigo vienas dievas manimi.

Taip tārê Zarathustra.

Apie medî kalne.

Zarathustros akis buvo pamātiusi, kad vienas jaunikaitis jo vengė. Ir kai-kurî vākarā vaikštiodamas vienas kalnuose, kurie apgobia vietovė, vadinama „margaja karve“: Stai, ir atrādo šî jaunikaitî sėdintî atsikolusî prieš medî ir pailsusiu žvilgiu žvelgiant î slėnî. Zarathustra îsitvėrė î medî, po kuriuo sėdėjo jaunikaitis, ir tārê taipo:

„Norėdamas purtîti šitā medî savo rankomis, to negalėčiau. Bet vėjas, kurio nemātome, jî kankina ir lenkia, kurlink jis nori. Mes baisiausiai nemātomū rankū lankstomi ir kankinami.“

Pakilo jaunikaitis nusigandes ir tārê: „girdiu Zarathustrā, o kaip tik apie jî māstiau.“ Zarathustra atsākė:

„Kodėl tatai tave gandina? — Bet îra su žmogumi kaip su mediu.“

Kuo-daugiau jis nori augštîn î augštîbe ir šviesā, tuo-stipriau stengiasi jo šāknis žemėn, tamson, gelmėn, piktuman.“

„Taip, piktuman! Suktelėjo jaunikaitis. Kaip tai gālima, kad tu mano sielā atradai?“

Zarathustra šiptelėjo ir tārê: „Tūla siela niekumet nebus atrandama, jeigu jî pirma nėra išrasta.“

„Taip, piktuman! Suktelėjo jaunikaitis dārkart.“

Tu sakei teisîbe, Zarathustra. Aš savim patsai nebsitikiu nuo to laiko, kaip noriu augštîbėn, ir niekas manim nebsitiki, — kaip tai atsitinka?

Pergreit pakintu: mano šiandien atmeta mano vākar. Dagnai peršoku laipsnius, kuomet lipu, — tai mân neatleidia joks laipsnis.

Būdamas viršuje, randu visumet save vienā. Niekas nekalba su manim, vienātvės šaltis mane purto. Ko tik ir noriu augštîbėje?

Mano panieka ir mano ilgesîs auga kartu; kuo-augščiau lipu, tuo-daugiau paniekinu tājî, kurs lipa. Ko jis tik ir nori augštîbėje?

Kaip droviuos savo lipimu ir klupimu! Kaip nujuokiu smarkū savo šniokštimā! Kaip nekentiu lekiantiojo! Koks nuilses esmi augštîbėje!“

Tše jaunikaitis nutilo. Ir Zarathustra îsiziūrėjo î medî, po kuriuo juodu stovėjo, ir tārê taipo:

„Sis medis stovi vienas tše kalnîne; jis augštai išaugo viršum žmogaus ir gîvulio.“

Ir jeigu norėtū kalbėti, jis neturėtū nė vieno, kurs jî suprastū: taip augštai jis išaugo.

Dabar jis laukia ir laukia, — ko jis tik ir laukia? Jis gîvena debesû bûklei perarti: jis tur-bût laukia pirmojo zaibo?“

Zarathustrai tai pasâkius, jaunikaitis Suktelêjo, smarkiai judêdamas: „Taip, Zarathustra, tu sakai teisibe. Savo zuvimo reikalavau, norêdamas augstibên, ir tu esi zaibas, kurio laukiau! Stai, kas is manes dâr beliko nuo to laiko, kaip tu mums pasirodei? Pavidas î tave îra, kurs mane sugriovê!“ — Taip kalbêjo jaunikaitis ir verkê graudiai. Bet Zarathustra apkabino jî savo ranka ir nusivedê jî su savim.

Ir kaip juodu buvo vâlandâ êjusiu, Zarathustra pradêjo taip kalbêti:

Mano širdis mân drâskoma. Geriau negu tavo zodiai mân visâ tavo paojû apsâko tavo âkis.

Neesi dâr dîkas, tu dâr tik teieskai dîkîbês. Ieškodamas esi perdaug nupagiriujes ir perdaug nubudes.

Giedrion augstibên tu nori, zvaigzdiû trokšta tavo siela. Bet ir blogiejie tavo palinkimai trokšta paleidimo.

Laukiniai tavo šunîs nori paleidiami: jie loja linksmi savo lindînêse, tavo dvâsiai ketant atverti visus kalêjimus.

Dâr tu esi kalinîs, kurs dîkîbe tik tesivaizduoja: ak, tokiems kaliniâms gudri tampa siela, bet ir vîlinga ir bloga.

Apsivalîti turi dâr ir dvâsios paleistasis. Daug jame dâr pasiliko kalêjimo ir puvêsio: skaidria turi tapti jo akis.

Taip, aš pazîstu tavo paojû. Bet savo meile ir viltimi prisaikinu tave: nepameski savo meilês ir vilties!

Tauru tu dâr jauties, ir tauru tave jautia dâr ir kiti, kurie tau îra negeri ir svaido î tave piktus zvilgius. Žinoki, kad tauras stovi kelije visiems.

Ir-gi geriausiems tauras stovi kelije: dâr-gi jî vadinami geru, jie tuo nori jî prašalinti.

Naujâ-kâ nori taurasis kurti ir naujâ dorîbe. Seno nori gerasis, ir kad išliktû, kas sena.

Bet ne tai îra taurojo paojus, kad jis taptû geru, bet akiplêša, pasiepêju, naikintoju.

Ak, aš pazinau taurû, jie neteko augstiausiosios savo vilties. Ir dabar jie apskelbia visas augstiasias viltis.

Dabar jie gîveno begêdingai trumpuose savo gašlumuose, ir vos per dienos laikâ jie nusviedê savo siekinius.

“Dvâsia îra taipojau gašlumas“ — taip jie sâkê. Tai sulûžo jû dvâsiai sparnai: dabar jî šliauzia aplinkui ir apsibiauruoja griauzdama.

Kartâ jie mânê didvîriais tapti: gâslûs jie dabar. Kankînê ir baugumas jiems îra didvîris.

Bet savo meile ir viltimi prisaikinu tave: nepameski savo sielos didvîrio. Sventa išlaikîki augstiausiąjâ savo viltî!

Taipoj târê Zarathustra.

(Versta iš Vokietiu kalbos.)

1. Nêra taip. Kûdikis î savo kûnâ žiûri kaip î svetimâ dâlikâ ir taip apie jî ir kalba. Sâko: burna nori vâlgîti, âkis nori miego, ir panašiai.

2. Pabodusîsis arba zinovas kaip tik antraip sâko, bûtent: Dvâsia-siela esmi ir šale to niekas: o kûnas têra zodis kaz-kâm, kas tarnauja sielai

3. Labai tai teisinga. Tik reikia suprasti, kad kûnu apsi-reiškia gîvîbês sumânumas, nors tas zodis nelabai tše tinka. O tasai îra platesnis uz paprastâjî žmogaus sumânumą.

4. Vēl ne taip. Kūnas īra zmogaus īrankis, ne antraip. Kas dienā tai mātome. Berods zmogaus sumānumas īra tik māzgas zmoniškiosios sielos reiškinīs.

5. Teisībē, kad gīvasis kūnas, būdamas gīvenimo sātīkiuose jusniū pasaulīj, veikia, bet ar kuria? Savo sritij ir zmogus netiktai zodī aš sāko, bet īra toks sākīmas taip-gī veikimas.

6. Sišon visur zodiu dvāsia mēz-daug pažīmēta, kas šiaip vadinama sāmone. Dvāsia īra esties pāgrindo esmē.

7. Palīginti, pajungti īra īstīkrūjū mīntiū gīvātos, ne savumo dārbas. Savumas īra tīlus prižiūrētojas.

8. Tše aišku, kad N. numāno, jug savumas kaip-nors sātīkiuoja su kūnu. Tik negālīma sakīti, jis kūnas.

9. Nelīgu īvairiuose zmonēse.

10. Kaip regīma, kūnas īra kūrinīs, jis kurīamas. Todēl ir negālī kurti. N. nujautia tai, bet neaiškiai gana, ir apsireiškia netīkslingai. Bet jo posakiai svarbūs, kadāngi leidia numanīti, kiek kūnas zmogui reiškia.

11. Kiekviena dorībē īra laiptas, kuriuo prieinamas augštībēs zmogus. Jām priējus, paprastasis īra jame pranīkes. Vds.

Savo ātvaizdā

pagalīau atspausdīnes dedu ī Darbīmetī, tūliems to jau senīau prāšius, matīdamas, kokie nepavīke kartais skleidīami. Berods īra fotografē, pagal kuriā šis atvaizdas dīrbtas, ne īš paskīausio laiko. Tolīau tur-būt galēsiu ir naujā īteikti savo skaitītojāms. Vds.

□□□□□□□□ **Pastebējimui.** □□□□□□□□

Darbīmetis eina neregulārai. Todēl ir negālīma jo paprašīti metāms. Atskīrū numerīū kainos šītos: 1. ir 2. nrs. po **1,50** Lt., 3. ir 4. po **1,75** Lt., 5. nrs. **2** Lt., 6. nrs. **1,75** Lt., 7. nrs. **2,50** Lt. Jis īra antrasis 1923 mt. 8. nrs. **2,50** Lt. 9. Nrs. (1925 mt.) **4,00** Lt.

Gaunami īš leidīmo: **Rūta** (M. Raiškūtē) Tīlsit (Tilzē), Angerpromenade 5 III. Pinīgus gālīma siūsti per **T a u t. L i e t B a n k ā K l a i p ē d o j**, Liepojaus gatvē. 20.

Spaudīa Darbīmetī Otto v. Mauderode, Tīlsit.

Rāšo jī Vidūnas, Tīlsit, Kasernenstr. 14.

4. Vēl ne taip. Kūnas īra zmogaus īrankis, ne antraip. Kas dienā tai mātome. Berods zmogaus sumānumas īra tik māzas zmoniškiosios sielos reiškinis.

5. Teisībē, kađ gīvasis kūnas, būdamas gīvenimo sātīkiose jusniū pasaulij, vēikia, bet ar kuria? Savo sritij īr zmogus netiktai zodī aš sāko, bet īra toks sākīmas taip-gi veikimas.

6. Sišon visur zodiū dvāsia māz-daug pažīmēta, kas šiaip vadinama sāmone. Dvāsia īra esties pagrindo esmē.

7. Palīginti, pajungti īra īstīkrūjū mintiū gīvātos, ne savumo dārbas. Savumas īra tīlus prižiūrētojas.

8. Tše aišku, kađ N. numāno, jug savumas kaip-nors sātīkiojoja su kūnu. Tik negālīma sakīti, jis kūnas.

9. Nelīgu īvairiuose zmonēse.

10. Kaip regīma, kūnas īra kūrinis, jis kurīamas. Todēl īr negāli kurti. N. nujaugia tai, bet neaiškiai gana, īr apsireiškia netīkslingai. Bet jo posakiai svarbūs, kađāngi leidia numanīti, kiek kūnas zmogui reiškia.

11. Kiekviena dorībē īra laiptas, kuriuo prieinamas augstībēs zmogus. Jām priējus, paprastasis īra jame pranīkes. Vds.

Savo ātvaizdā

pagalīau atspausdīnes dedū ī Darbīmetī, tūliems to jau seniau prāšius, matīdamas, kokie nepavīke kartais skleidiami. Berods īra fotografē, pagal kurlā šis atvaizdas dirbtas, ne īš paskiausio laiko. Toliau tur-būt galēsiu īr naujā īteikti savo skaitītojāms. Vds.

□□□□□□□□□□ Pastebējimui. □□□□□□□□□□

Darbīmetis eina neregulārai. Todēl īr negālīma jo paprašīti metāms. Atskirū numerū kainos šītos: 1. īr 2. nrs. po 1,50 Lt., 3. īr 4. po 1,75 Lt., 5. nrs. 2 Lt., 6. nrs. 1,75 Lt., 7. nrs. 2,50 Lt. Jis īra antrasis 1923 mt. 8. nrs. 2,50 Lt. 9. Nrs. (1925 mt.) 4,00 Lt.

Gaunami īš leidimo: Rūta (M. Raiškūtē) Tīlsit (Tilzē), Angerpromenade 5 III. Pinigus gālīma siūsti per T a u t. Liet Bank ā Klai p ū d o j, Liepojaus gatvē. 20.

Spaudia Darbīmetī Otto v. Mauderode, Tīlsit.

Rāšo jī Vidūnas, Tīlsit, Kasernenstr. 14.

